

Kooste kommenteista ja lausunnoista palveluiden verkoston kehittämiseen

Avokuntoutuksen selvitys

Vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä vammaissosiaalityön selvitys

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Johdanto

- Palveluiden verkoston kehittämiseen on saatu muutamia kannanottoja.
- 7.1.2024 mennessä annetuista kommentteista, lausunnoista ja palautteista on tehty kooste päätösesityksen liitteeksi.
- Virkavalmisteluna saatujen kommenttien ja lausuntojen pohjalta on tehty johtopäätöksiä jatkovalmistelua varten ja ne ovat päätösehdotuksen liitteenä.

Palveluiden verkoston käsittely

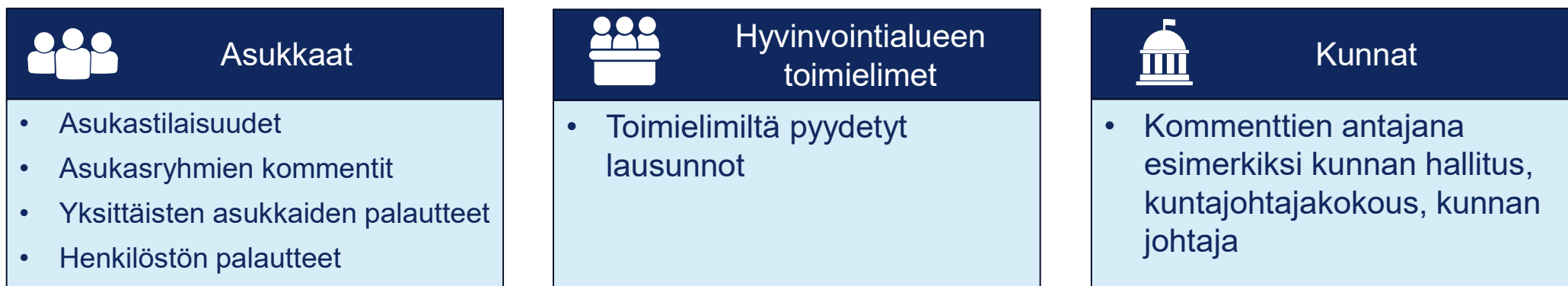
Avokuntoutus, vammaisten työ- ja päivätoiminta, vammaissosiaalityö,

Marraskuu				Joulukuu			
	46	47	48	49	50	51	
	1	2	3	4	5	6	7
Käsittely	TPO 17.11.	21.11. HVA jory	Aluehallitus 27.11. Päätös kommenteille lähettamisestä	Nuorisovaltuusto 7.12.	Aluehallituksen aamukoulu 11.12. Vanhusneuvosto 11.12	YT-ryhmä 12.12.	Konserni- ja toimitilajaosto 12.12.
Käsittelyn tyyppi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi Henkilöstöinfo 21.11. Mediainfo 22.11.	Esittely + kommentointi Aluehallitus päätös kommenteille lähettamisestä	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + päätöksenteko
Valmistettava materiaali	Uudistamishdotukset	Uudistamishdotukset					
	8	9	10	11	12	13	14
Käsittely	Monipalveluvaliokunta 12.12. Vähän palveluita käyttävien valiokunta 13.12.	Vammaisneuvosto 13.12.	Tulevaisuus ja strategiavaliokuunta 14.12.	Hyvinvointi ja kokonaisturvavaliokunta 14.12.	Asiakkuus ja laatu jaosto 18.12.	Henkilöstöjaosto 20.12.	Aluehallitus 15.1.2024
Käsittelyn tyyppi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + päätöksenteko	Esittely + päätöksenteko	Päätös hyväksynnästä jatkovalmistelun pohjaksi

Kommentteja sekä lausuntoja on koottu asukkailta, toimielimiltä sekä kunnilta

- *Tausta:* Selvitykset avokuntoutuksen, vammaisten työ- ja päivätoiminnan ja vammaissosiaalityön tulevaisuuden palveluiden verkostosta (palveluiden verkko kuuluu ohjelman toimeenpanosuunnitelmaan) ovat olleet kommentoitavana eri toimielimissä 27.11. alkaen (tarkempi aikataulu jäljempänä). Lisäksi kommentteja on saatu kunnilta, eri järjestöiltä, henkilöstöltä, asukasryhmistä asukastilaisuuksista ja yksittäisiltä asukkailta.

Kommentit ja lausunnot on ryhmitelty lausujan mukaan seuraavasti:

Jokaisessa ryhmässä kommentit ja lausunnot on jaoteltu vielä teemoittain ja alla oleviin kategorioihin. Kaikki kategoriat tullaan kuitenkin huomioimaan ennen lopullisia päätöksiä.

- [Huomioitu valmistelussa \(sisältyy alkuperäiseen ehdotukseen\)](#)
- [Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua \(korvaavan palvelun valmistaminen tai muutoksen yksityiskohtainen selvittely\)](#)
- [Huomioidaan valmisteluprosessissa \(esimerkiksi muiden palvelukokonaisuuksien valmistelu\)](#)

Saapuneet lausunnot ja kommentit 7.1.2024 mennessä (1/2)

Asukas- ja henkilöstöpalautteet:

- 25.11.2023 - Pirkanmaan kehitysvammaisten tukipiiri
- 26.11.2023 - Tampereen kehitysvammaisten tuki ry
- 7.12.2023 - Asukastilaisuus (Teams)

Kunnilta saapuneet lausunnot:

- 19.12. Tampereen kaupunki

Pirha.fi:

- Osakokonaisuuksiin kohdistuneita palautteita on saatu yksi kappale.

Saapuneet lausunnot ja kommentit 7.1.2024 mennessä (2/2)

Toimielimiltä pyydetty lausunnot:

- 7.12.2013 - Nuorisovaltuusto päätti olla antamatta kommentteja tai lausuntoa
- 11.12.2023 - Vanhusneuvosto: Avokuntoutus (VanN)
- 11.12.2023 - Vanhusneuvosto: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (VanN)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, JHL: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (YT, JHL)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, SuPer + Tehy: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (YT, SuPer + Tehy)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, SuPer: Avokuntoutus (YT, SuPer)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, Tehy: Avokuntoutus (YT, Tehy)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, JUKO: Avokuntoutus (YT, JUKO)
- 12.12.2023 - YT-ryhmä, JUKO: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (YT, JUKO)
- 12.12.2023 - Monipalveluvaliokunta: Avokuntoutus (MPV)
- 12.12.2023 - Monipalveluvaliokunta: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (MPV)
- 12.12.2023 - Konserni- ja toimitilajaosto: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (KTJ)
- 12.12.2023 - Konserni- ja toimitilajaosto: Avokuntoutus (KTJ)
- 13.12.2023 - Vähän palveluita käyttävien valiokunta: Avokuntoutus (VPKV)
- 13.12.2023 - Vähän palveluita käyttävien valiokunta: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (VPKV)
- 14.12.2023 - Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta: Avokuntoutus (TSV)
- 14.12.2023 - Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (TSV)
- 14.12.2023 - Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta: Avokuntoutus (HKV)
- 14.12.2023 - Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (HKV)
- 21.12.2023 - Vammaisneuvosto: Avokuntoutus (VN)
- 21.12.2023 - Vammaisneuvosto: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (VN)
- 21.12.2023 - Asiakkuus ja laatujaosto: Avokuntoutus (ALJ)
- 21.12.2023 - Asiakkuus ja laatujaosto: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (ALJ)
- 21.12.2023 - Henkilöstöjaosto: Avokuntoutus (HJ)
- 21.12.2023 - Henkilöstöjaosto: Vammaisten työ- ja päivätoiminta & vammaissosiaalityö (HJ)

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

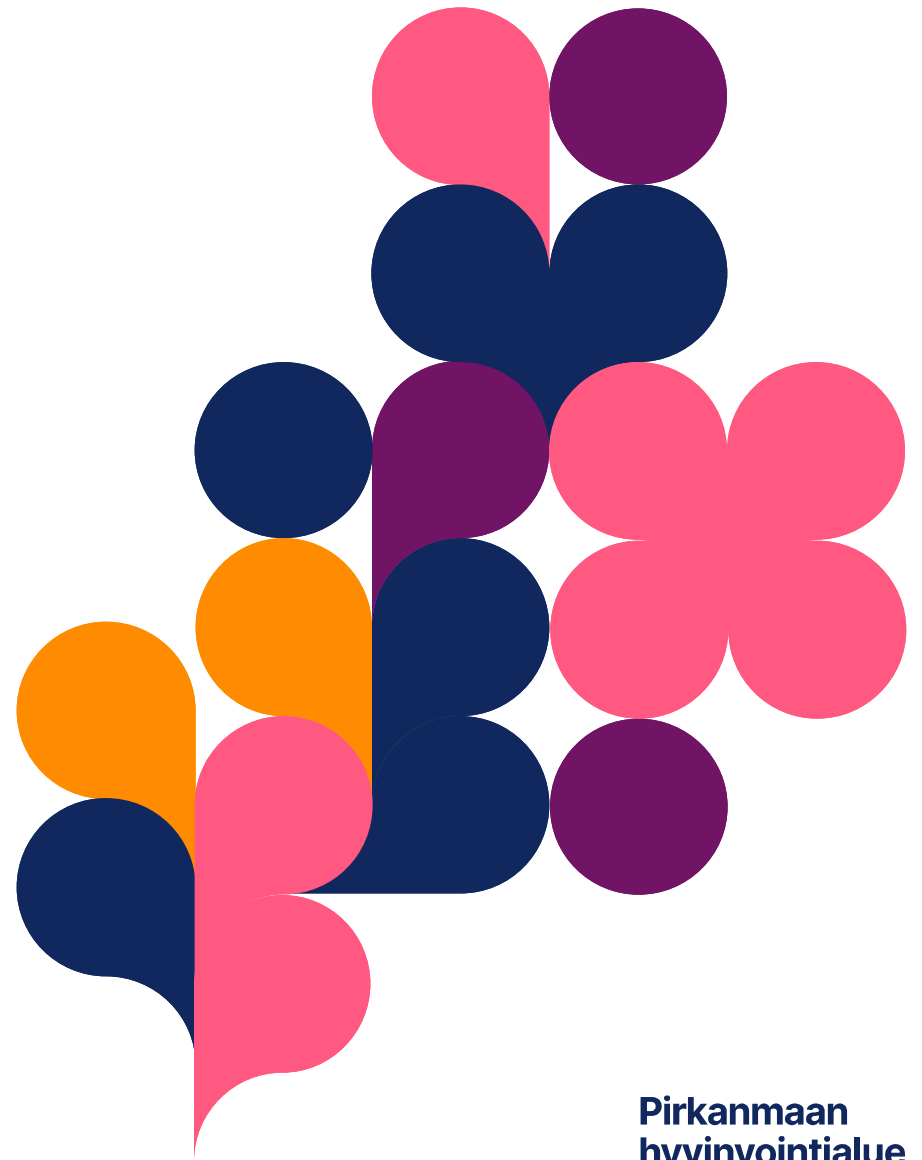

Avokuntoutuksen selvitys

Kommenttien ja lausuntojen perusteella tehdyt johtopäätökset

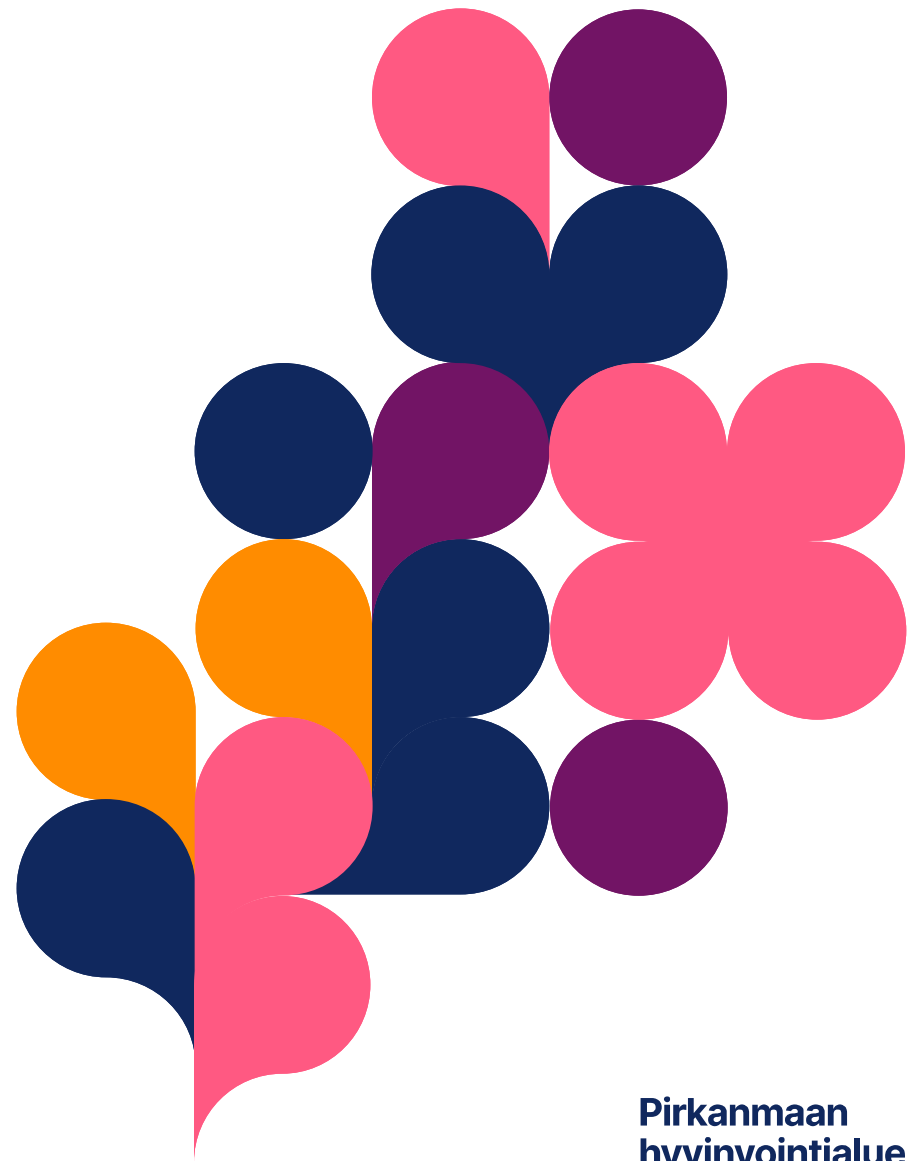
- **Johtopäätös 1:** Avokuntoutuksen palveluverkosto rakennetaan eri palvelumuodoista koostuvaksi yhtenäiseksi, saavutettavaksi ja koko alueen tarpeita yhdenvertaisesti palvelevaksi sekä asiakkaiden valinnanvapauden sallivaksi kokonaisuudeksi
- **Johtopäätös 2:** Ennen päätösten toimeenpanoa varmistetaan korvaavien ja täydentävien palvelujen, kuten liikkuvien palvelujen ja digipalvelujen toteutus. Esimerkiksi etähoivalaitteiden mahdollisuudet selvitetään.
- **Johtopäätös 3:** Palveluverkoston rakentamisessa hyödynnetään yhteistyö Pirhan sisällä sekä muiden toimijoiden, kuten kuntien, järjestöjen ja Kelan kanssa. Erityisesti yhdyspintatyö huomioidaan ennaltaehkäisyssä sekä ikäihmisten ja erityisryhmien palveluissa.
- **Johtopäätös 4:** Avokuntoutuksen palveluverkoston suunnittelussa henkilöstö otetaan aktiivisesti mukaan. Suunnittelussa huomioidaan työntekijöiden erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet palvelukanavien erilaisiin työtehtäviin, työturvallisuus ja työhyvinvointi sekä varmistetaan henkilöstön veto- ja pitovoimatekijät. Ylläpidetään henkilöstön osaamista muuttuvassa palveluverkostossa.
- **Johtopäätös 5:** Palveluverkoston muutosten vaikutuksia palvelujen tuottamiseen, saatavuuteen, vaikuttavuuteen ja resurssien riittävyteen seurataan huomioiden sekä asiakas- että henkilöstönäkökulma.
- **Johtopäätös 6:** Palveluverkoston muutoksista ja eri palvelukanavien mahdollisuuksista viestitään selkeästi sekä asiakkaille että heidän läheisilleen.

Kooste kommenteista

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Asukkaat

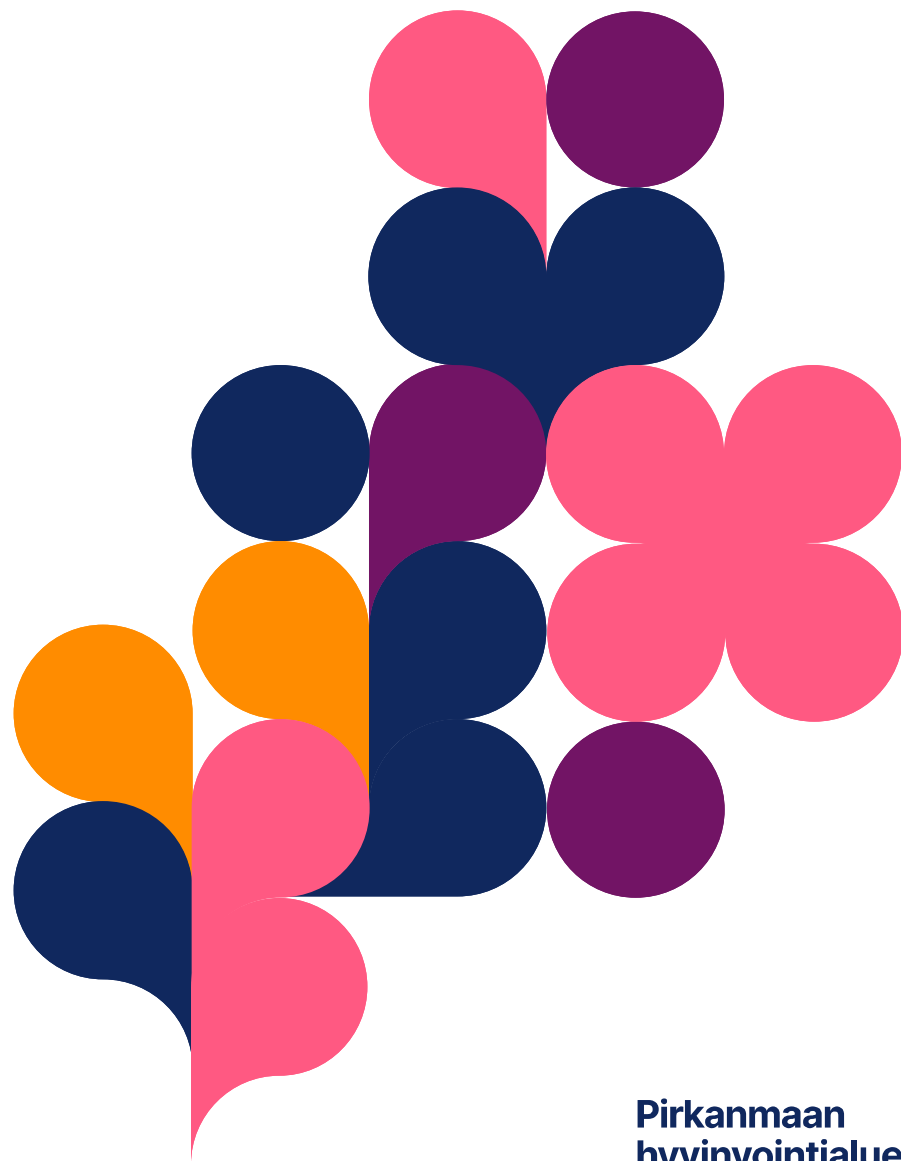

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams) ja Pirha.fi (1 kpl)

Tilaisuus	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams) ja Pirha.fi	<i>Huomioitu valmistelussa</i>	Liikkuvan palvelun toimivuus	<ul style="list-style-type: none">• Onko liikkuvista palveluista kokemuksia ja testattu avokuntoutuksen osalta?• Voidaanko ajatella, että kahden eri terveysaseman välillä on liikkuvaa toimintaa?
	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none">• Onko suunniteltu yhteistyötä UKK-instituutin kanssa ennaltaehkäisevää kuntoutusta ajatellen?
		Tilojen monipuolisempi käyttö	<ul style="list-style-type: none">• Voidaan hyödyntää paremmin kunnissa olevia sote-asetilla olevia kuntoisaleja, vaikka toiminta muuten päättyisi sote-asetilla.• Miten yhteensovittaminen toteutetaan, esim. Vesilahden terveysasema on kuntoluokassa 4 ja siellä sijaitsee kuntosali. Voivatko terveysasemat tehdä yhteistyötä ja jakaa toiminnot kahteen toimipisteeseen. Osa palveluista toteutettaisiin lempäälässä ja osa Vesilahdella.
		Pitkät välimatkat	<ul style="list-style-type: none">• Avokuntoutuksessa matkat ovat laskettu kuntakeskuksesta toiseen, matka voi kunnan äärilaidalta olla huomattavasti pidempi.• Miten varmistetaan avokuntoutukseen saavutettavuus tilanteessa, kun julkista liikettä ei ole ja vamman takia ei voi ajaa omaa autoa, onko arvioitu paljonko kuljetuskustannukset kasvavat ja onko suunnitelmia, jossa kuljetuskustannukset siirtyvät Kelalta Pirhalle.
	<i>Huomioidaan valmistelu-prosessissa</i>	Tilojen riittävyys	<ul style="list-style-type: none">• Lempäälässä on valmiiksi tilanahtaus, miten voidaan toimintaa lisätä tiloissa, jotka ovat jo täynnä toimintaa?

Hyvinvointialueen toimielimet

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Huomioitu valmistelussa (1/2)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
<p>Yleiset kommentit selvityksestä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Työnantajan esityksenä on keskittää avokuntoutuksen palveluverkosta puoleen nykyisestä 44 toimipisteestä. Esitetystä laajimpien muutosten skenaariossa esitetään avokuntoutuspalveluiden toteuttamista 21 toimipisteessä vuonna 2035. Digitaalisten ja liikkuvien palveluiden määrää on tarkoitus kasvattaa. SuPerin näkemyksen mukaan tulevaisuuden palveluverkoston on vastattava tarkoituksenmukaisesti kasvavaan palvelutarpeeseen sekä olla houkutteleva, toimiva ja turvallinen työpaikka. (YT, Super) • Selvityksessä korostetaan mielestämme oikein avokuntoutuksen tukeutumista olemassa oleviin sote-palveluiden yksiköihin (esim. sote-asetat, kouluterveydenhuollon yksiköt ja kotihoidon palvelupisteet). Tämä takaa yhteistyömahdollisuudet muiden ammattilaisten kanssa. Perheiden, varhaiskasvatuksen ja koulutoimen kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään ehkäisemään kuntoutustarpeen kasvua lapsilla ja nuorilla. Kolmas sektori, järjestöt, urheiluseurat ja kuntien liikuntapalvelut ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita pirkanmaalaisten kunnan ylläpitämisessä ja kuntoutuksen järjestämisessä. (MPV) • Selvitys on kattava ja oleellista siinä on se, että palvelu perustuu tarveharkintaan ja valinnan vapauteen ja että erilaiset palvelumuodot (lähi-, etä-, digipalvelut) ovat monipuolisesti käytössä (VPKV) • Selvityksestä käy ilmi, että palveluissa on paljon mahdollisuuksia kotiin vietävissä palveluissa. Tämän osalta hyvä organisointi on erittäin tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi. (HKV) • Vaikka hyvinvointialueen tavoitteena on hillitä kustannuksia, se ei voi olla ainoa tavoite. Ensisijaisena tavoitteena tulee varmistaa yhdenvertaisten ja saavutettavien palvelujen saatavuus jokaiselle hyvinvointialueen asukkaalle myös hyvinvointialueen reuna-alueilla. Vammaisneuvosto muistuttaa, että Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen strateginen kärkiteema on 'Tärkeintä on ihminen' ja toinen 'Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut'. Palvelulupauksessa luvataan, että kaikkien pirkanmaalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta pidetään yhdessä huolta. (VN) • Henkilöstöjaosto pitää esitystä perusteltuna, mutta esitys tarvitsee vielä tarkempaa jatkovalmistelua. (HJ) 	<p>YT, Super MPV VPKV HKV VN HJ</p>
<p>Yleisesti palveluverkko-uudistuksessa huomioitavaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluiden verkoston suunnittelulla tulee pyrkiä vastaamaan palvelutarpeeseen ja sen kasvuun, varmistamaan henkilöstön riittävyys ja hillitsemään kustannusten kasvua (YT, Super) • Avokuntoutus tuottaa palveluita kaikille palvelulinjoille ja kaikille lääketieteen aloille. Tästä syystä avokuntoutuksen palveluverkkoselvityksessä otettava huomioon, että kuntoutuspalvelut ovat vahvasti riippuvaisia muiden palvelulinjojen päätöksistä erilaisten tilojen suhteen. (YT, Tehy) • Toimitilaverkosto ja resurssit sekä henkilöstön saatavuus tulee huomioida siten että kuntoutuksen avopalveluiden verkosto luodaan järjestyksessä kokonaisuudeksi. Kuntoutuspalvelut tarjoavat palveluita kaikille palvelulinjoille ja yhteistyötä tehdään laajasti ja se tulee kehittää edelleen eheiksi, kustannustehokkaaksi asiakkaita tasapuolisesti palvelevaksi kokonaisuudeksi. (YT, Tehy) • Suunnitelmissa tulee vahvasti huomioida ennusteiden mukainen avokuntoutuksen käyntimäärien nousu, nuorten, lasten ja varhaiskasvatuksen tulevaisuuden selkeästi kasvavat tarpeet sekä psykofyysisen fysioterapian kysynnän kasvu. Nämä tulee huomioida myös henkilöstön saatavuudessa. (YT, Tehy) • Huolehdyttävä siitä, että jokaiselle alueelle ja asiakkaille varmistetaan tarvittavat palvelut. (HKV) 	<p>YT, Super YT, They HKV</p>

Huomioitu valmistelussa (2/2)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Palvelukanavan valinta asiakkaan tarpeen mukaan	<ul style="list-style-type: none">• Huomioitava on että kuntoutuksen digivastaanotto toiminta vaatii myös tilat, mm. harjoitteiden ohjaaminen yksilöasiakkaille tai ryhmäfyysioterapia ym. Huomioitavaa on, että iso osa fysio- ja toimintaterapiasta tulee tehdä lähityönä; potilaan tutkiminen, manuaalinen ohjaus, kuntoutusprosessikokonaisuuden edistämisen eri vaiheet, harjoitteiden ohjaus ym. (YT, Tehy)• Kuntoutuspalveluissa asiakkaan tutkiminen, asiakkaan fysioterapiakokonaisuuden suunnittelu ja rakentuminen tarvitsee edelleen asiakkaan kohtaamista ja fyysisiä vastaanottokäyntejä tilanteen kartoittamiseksi ja kuntoutuspolun rakentamiseksi eheäksi asiakkaiden tarpeisiin vastaavaksi vaikuttavaksi kokonaisuudeksi ja palveluverkkoa suunniteltaessa tämä tulee huomioida jottei fyysisten toimipisteiden verkosto vähene kohtuuttomasti. (YT, Tehy)• sopivan avokuntoutuksen muoto tulee selvittää asiakkaalle tehtävällä laajalla palveluntarpeenarvioilla (TSV)• Muistutamme, että moni kuntoutuspalveluja tarvitseva henkilö on pienituloinen. Hyvinvointi- alueen asukkaiden eriarvoisuutta tulee ehkäistä. Pirkanmaalla on yli 50 000 ihmistä, joilla ei ole älylaitteita ja jotka ovat täysin digipalveluiden ulkopuolella. Myös heille on varmistettava palvelujen piiriin pääsy. Palveluihin hakeutuminen ei saa jäädä kiinni kustannuksista tai yhteyksien puuttumisesta. Sekä lähi- että etäpalveluita järjestettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että palvelujen piiriin pääsy on aidosti mahdollista. Myös etäyhteyksien toimivuus, käytön todellinen mahdollisuus asukkaalle sekä tietoturvallisuus tulee varmistaa. (VN)• Kuntoutuksen oikea-aikaisuus on varmistettava (HJ)	YT, Tehy TSV VN HJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (1/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Palveluiden/ toimintojen kehittäminen ja yhteistyön huomioiminen (1 / 2)	<ul style="list-style-type: none">• Toimivilla ja uusilla palveluilla (mm. suoravastaanotto toiminta) voidaan tehostaa ja vapauttaa resursseja muihin toimintoihin, esimerkiksi lääkäriresursseja. Palveluiden toiminnan edellytyksenä on kuitenkin hyvinvoivat, osaavat ja saatavilla olevat työntekijät. (YT, Super)• Avokuntoutuspalveluiden toimivaa yhteistyötä muiden sote-palveluiden kanssa tulisi kehittää ja yhteensovittaa. Muutoksia suunniteltaessa on myös huomioitava muiden palveluiden suunnitellut muutokset ja sovitettava palvelut yhteen. Esimerkiksi yhteistyön sujuminen (IKIVAPA) asumispalveluiden ja kotiin vietävien palvelujen kanssa. (YT, Super)• Potilaiden kotiuttaminen tulee tehdä sairaalajaksolta siten, että toimintakyvyn arviointi tehdään siinä ympäristössä, johon potilas kotiutuu. Kotiuttamisen yhteydessä on tärkeää tehdä saumatonta yhteistyötä esim. kotihoidon toimintakyvyn/palvelujen arviointia tekevien ammattilaisten kanssa. Asiakkaan tarvitsemat ja myös hoitohenkilöstön työtä helpottavat apuvälineet ovat tärkeää olla hankittuna ennen kotiutusta. Hoitohenkilöstön hyvä opastus apuvälineiden käyttöön on tärkeää. (YT, Super)• Ennaltaehkäisevässä kuntoutuksen osata tulee tehdä tiivistä yhteistyötä kuntien liikuntatoimien kanssa. Sujuva asiakkaan siirtyminen liikuntatoimien järjestämistä liikuntaryhmistä esim. ikäihmisten liikunta/kuntoutusryhmiin varmistaa, ettei asiakas putoa palvelujen ulkopuolelle ja näin toimintakyvyn tukeminen jatkuu hyvinvointialueen puolella kuntoutuspalveluissa. (YT, Super)• Kokemuksia ja tilastojakin lähivuosilta löytyy siitä, miten hyvällä asiakkaan/potilaan toimintakyvyn arvioinnilla ja kuntoutuksella sekä suunnitellulla kotiutuksella saadaan merkittäviä tuloksia. Esimerkkinä voidaan käyttää Kangasalan kaupungin arviointitiimin/kotikuntoutuksen tilastoja. Kuntoutus/arviointijakson jälkeen palveluiden piiriin jäi alle puolet jaksolla olleista asiakkaista. Arviointi/kuntoutusjakson vaikutus palvelujen tarpeeseen oli myös merkittävä. Palvelutarve väheni noin 60 % alkutilanteesta. Tämä osoittaa sen, että äärimmäisen hyvällä laaja-alaisella eri palvelulinjojen välisellä yhteistyöllä saadaan tavoitteet saavutettua. (YT, Super)• Tällä hetkellä kuntien välillä on huomattavia eroja asiakasmäärissä suhteessa ikäihmisten määrään. Niissä kunnissa, joissa on aiemmin tehty laaja-alaista laadukasta toimintakyvyn arviointia ja suunnitelmallista kuntoutusta sekä panostettu ennaltaehkäiseviin palveluihin, on selkeästi vähemmän asiakkaita ikäihmisten palvelujen piirissä. Tässäkin on kuntoutuksella iso merkitys. (YT, Super)• Avokuntoutusta järjestävät myös Kansaneläkelaitos (Kela) sekä työeläke- ja vakuutusyhtiöt. Näiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää kuntoutuspalveluiden organisoinnissa ja hoitopolkujen jatkuvuuden turvaamisessa. Työkyvyn arvioinnit tulee toteuttaa yhteistyössä työterveyshuoltojen kanssa. Kuntoutujan tietojen siirto yksityisten toimijoiden, työterveyshuoltojen ja julkisen avokuntoutuksen välillä tulee varmistaa (MPV)• Kotihoidon ja asumispalveluiden kanssa avokuntoutusta voidaan toteuttaa yhteistyössä näiden sektoreiden henkilöstön kanssa. Kuntoutusta voidaan toteuttaa arjen työtehtävissä kuntouttavalla työotteella. Etäpalveluiden turvaamiseksi voi hyvinvointialue hankkia kotihoidolle yksinkertaiset, toimivat digilaitteet, jotta kotikuntoutus ja ohjanta onnistuvat. Kotikuntoutuksen onnistuminen edellyttää helppokäyttöisiä kuntoutuslaitteita, jotka on suunniteltu eri kuntoutujaryhmien tarpeisiin. Kodin muutostyöt ja niihin liittyvä neuvonta sekä rahoitus tulee varmistaa hyvinvointialueen toimesta yhteistyössä kuntien kanssa. (MPV)	YT, Super MPV YT, Tehy VanN VanN HKV

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (2/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Palveluiden/ toimintojen kehittäminen ja yhteistyön huomioiminen (2 / 2)	<ul style="list-style-type: none">• Apuvälineet tulisi saada koko Pirkanmaan alueella joustavasti ilman toimituskatkoksia. (MPV)• Kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus ovat tärkeä osa avokuntoutuksen palveluiden verkostoa. Näiden toimintojen jatkuminen ja kehittäminen tulee huomioida palveluverkoston suunnittelussa. (MPV)• Merkittävä avohuollon ja laitospaistista kuntoutusta tarjoava yksikkö on Tampereella Tammenlehvakeskus, joka on osa Tampereen kaupunkikonsernia ja Tampereen kaupungin tytäryhtiö. Saamamme selvityksen mukaan Tammenlehvakeskuksella on mahdollisuus kasvattaa avohuollon kuntoutuspalveluita ja heillä on siihen tarvittava monipuolinen henkilöstö. Mielestämme heidän resurssinsa kannattaa huomioida avokuntoutuksen palveluita kehitettäessä (MPV)• Huomioitava on myös jo kehitetyt ja edelleen kehitettävät palvelut, kuten kustannusten kasvua hillitsevä, valtakunnallisestikin kehitetty ja eteenpäin viety fysioterapian suoravastaanotto toiminta sekä toimintaterapiahenkilöstön, kotikuntoutuksen, lasten fysioterapian, psykofyysisen fysioterapian tarjoama palvelukokonaisuus erityisosaamisineen siten, että palveluverkko avokuntoutuksen osalta on saavutettava ja eheä kokonaisuus. (YT, Tehy)• Pirkanmaan laajuisesti yhtenäinen kaatumisten ehkäisyn toimintapolku linkittyy vahvasti avokuntoutukseen ja on vielä täysin kesken ja tähän tulee resursoida ja toiminta kehittää yhtenäiseksi kokonaisuudeksi vaikuttavuuden ja mm. kaatumisista selkeästi aiheutuvien haittojen ja kustannustenkin näkökulmasta. (YT, Tehy)• Lähitorien merkitys on tärkeä paitsi ryhmätoiminnan järjestämisessä, myös palvelutarpeen arvioinnissa ja ohjauksessa yhdessä avokuntoutuksen asiantuntijoiden kanssa. Oman liikkumisen, pienenkin, turvaaminen nousee tärkeäksi kysymykseksi: pitää päästä vessaan ja kahvinkeittoon ym. arkisten toimen oma toteuttaminen. Toimintakykyä voidaan vahvistaa ohjatulla kuntosalitoiminnalla ja monipuolisella arkiliikunnalla. Ohjauksen ja neuvonnan tulee olla kannustavaa ja motivoivaa ja ikäihmisten liikunta- ja muun toiminnan edistämiseksi tulee olla riittävästi resursseja tilojen ja henkilöstön osalta. (VanN)• Pirhan on edistettävä maakunnallisena hankkeena yhdessä esim. UKK-instituutin kanssa liikkumisen lisäämistä, digitalisaation aiheuttamien haittojen ennaltaehkäisyä jne. Ikäihmisille tulee kohdentaa omia kampanjoita omaehtoisen ja ohjatun liikunnan lisäämiseen. Pirhan, kuntien, järjestöjen ja kyläyhdistysten tulee yhdessä tarttua ennaltaehkäisevien palveluiden ja toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen koko Pirkanmaan alueella (VanN)• Fysioterapeuttien suoravastaanotto esimerkki hyvästä toiminnasta. (HKV)	YT, Super MPV YT, Tehy VanN VanN HKV

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (3/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Henkilöstön pito- ja vetovoiman turvaaminen	<ul style="list-style-type: none">• Esitys tuo merkittäviä muutoksia työntekijöiden työskentelypaikkoihin, työvälineisiin (tietojärjestelmät ja ohjelmistot) ja työn sisältöön. Sillä on myös vaikutuksia työaikoihin ja työmatkoihin. Muutoksia tulee arvioida myös työntekijälähtöisesti ja huomioida että muutokset voivat olla hyvinkin yksilöllisiä ja yksilön kannalta suuriakin. Nykyisessä henkilöstötilanteessa meillä ei ole varaa menettää yhtäkään työntekijää. (YT, Super)• Nykyisenä rekrytointihaastellisena aikana toivomme selvitykseltä tarkempaa vaikutusten arviointia henkilöstön saatavuuden osalta sekä suunnitelman vaikutuksista henkilöstön veto- ja pitovoimaan. Selvityksessä ja toiminnan muutoksissa on myös kuultava henkilöstöä. Henkilöstön näkemykset on huomioitava muutosten vaikutuksista sekä heidän ammattitaitoaan ja -tuntemustaan on käytettävä palveluiden kehittämisessä. (YT, Super)• Pyydämme huomioimaan avokuntoutuksessa kaikki ammattiryhmät sekä kehittämään ja huomioimaan lähihoitajien ammattitaidon käyttäminen osana moniammatillista kuntoutustoimintaa. Pirkanmaalla on joissakin kunnissa koulutettu lähihoitajia kuntoutuksen osaajiksi esim. osana ikäihmisten erikoisammattitutkintoa ja aiemmin myös lähihoitajatukinnon yhtenä erikoistumisjaksona. (YT, Super)• Työtehtävien ja työpisteiden muutokset, työntekoalueiden laajentaminen ja mahdolliset aukioloaikojen laajentamiset tulevat olemaan haasteena osalle työntekijöistä. (YT, SuPer)• Henkilöstön saatavuus jokaiselle lähijohtamisalueelle ja työn kuormittavuuden huomioiminen eri lähijohtamisalueiden välillä tulee huomioida esityksessä. (YT, Tehy)• Kokonaisuutta rakennettaessa on pidettävä huoli ja olemassa olevan ja rekrytoitavan henkilöstön saatavuuteen, työtyytyväisyyteen ja työhyvinvointiin ja koulutusmahdollisuuksiin. Osa työntekijöistä on sitoutunut työskentelypaikkakunnilleen ja huomioitava on mm. mahdollisen lisääntyvän liikkuvan työn merkitys taloudellisine vaikutuksineen työntekijöille. Mahdollisia muutoksia tulee arvioida työntekijälähtöisesti ja suunnitelmia tehtäessä ja palveluverkkoa kehitettäessä tulee huomioida riittävä henkilöstöedustus (YT, Tehy)• Digitalisaation lisäämisessä työn monipuolistuminen ja etätömahdollisuus koetaan hyvinä asioina (YT, Tehy)• Avokuntoutuksen palveluissa tulee huolehtia henkilöstön veto- ja pitovoimasta. (TSV)• Kiinnitettävä huomiota henkilöstön saatavuuteen, pitovoimatekijöihin sekä keinoihin, jotka tuovat rekrytointiin kilpailuetua muihin toimijoihin nähden. (HKV)• Avokuntoutuksen verkoston selvityksessä näinkin pitkälle kuin 2035 pidämme tarpeellisena myös selvitystä henkilöstöressursista ja sen riittävydestä palvelutarpeiden kasvaessa. (YT, JUKO)• Henkilöstön pito- ja vetovoima pitää varmistaa muuttuvissa työnteon tavoissa. Työntekijöiden pysyvyys on tärkeää palveluiden vaikuttavuuden kannalta. Henkilöstöjaosto korostaa, että henkilöstöä tulee kuulla. Osallistaminen ja työhyvinvointi tulee varmistaa uudistuksen eri vaiheissa. (HJ)	YT, Super YT, Tehy TSV HKV YT, JUKO HJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (4/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Pidentyneet väli- matkat ja niistä aiheutuvat haasteet asiakkaille ja henkilöstölle	<ul style="list-style-type: none">• Pidemmät työmatkat tuovat haasteita mm. joukkoliikenneyhteyksien ja lastenhoidon järjestelyiden osalta. Yhdessä laajempien aukioloaikojen kanssa työelämän ja vapaa-ajan yhteensovittaminen tuo haasteita monelle. Kuten aikaisemmissa lausunnoissamme, tuomme tässäkin esille, että työnantajan tulee ottaa huomioon myös työntekijöiden kulkumahdollisuudet töihin julkisella liikenteellä sekä pidemmän työmatkan tuomat haasteet ja taloudelliset vaikutukset työntekijöille. Henkilöstön ja henkilöstönedustajien kanssa tulee neuvotella työmatkatuesta, työaikajoustoista sekä työnantajan autojen käytöstä, jotta saamme pidettyä omille paikkakunnille sitoutuneet työntekijät hyvinvointialueen palveluksessa. (YT, Super)• Pirhaan siirryttäessä ennaltaehkäisevä ryhmätoiminta käytännössä loppui. Syynä alkuvuoden ryhmätoimintojen lakkaamiseen oli kuljetuspalvelujen lakkauttaminen. Reuna-alueiden asiakkaiden kulkeminen voi olla erityisen hankalaa. Näin ollen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että ennaltaehkäiseviä palveluja tulee järjestää liikkuvana palveluna sinne, missä asiakkaat ovat. Pirkanmaan reuna-alueiden asiakkaille on tarjottava ennaltaehkäiseviä ryhmäliikuntapalveluja lähempänä heitä. Monista kylistä löytyy kunto- ja liikuntasaleja, jossa ryhmätoimintoja on mahdollista järjestää. (YT, Super)• Palvelupisteiden mahdollinen supistaminen aiheuttaa kuljetuspalveluiden tarpeen kasvua, tämä tulee huomioida avokuntoutuksen palveluita kehitettäessä. (MPV)• Palveluverkko supistuu 23 toimipaikalla. Tämä lisää liikkumisen tuen tarvetta, tavallisesti autoakin käyttävä tarvitsee usein muita kyytejä tuki- ja liikuntaelämistön sairauksien yhteydessä. Kaikki palveluverkon osakokonaisuudet edellyttävät liikenne- ja kuljetuspalvelujen ratkaisemista koko Pirhan alueella (VanN)• Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon myös matkakustannusten vaikutukset niin asiakkaalle kuin Kelalle. Kun maantieteellinen etäisyys palveluihin kasvaa liian suureksi, osa ihmisistä jättää menemättä kuntoutukseen, vaikka heillä olisi siihen oikeus. Siksi hyvinvointialueella tarvitaan hyviä kuntoutuksen toimitiloja järkevien ja kohtuullisten etäisyyksien päähän. Yksityisiä pientuottajamalleja tulee hyödyntää, esimerkiksi palvelusetelimallilla ja maksusitoumuksilla. (VN)• Pitää varmistaa, ettei ihmisten kynnys hakeutua hoitoon vaaranna pitkien välimatkojen vuoksi. (HJ)	YT, Super MPV VanN HJ
Viestintä, arviointi ja raportointi	<ul style="list-style-type: none">• Väestön informointi on käsittääksemme tällä hetkellä vasta alkamassa. Informointia tulee tehostaa, jotta väestö tietää miten palveluita voi saada, mistä apuvälineitä voi hankkia ja onko mahdollista käyttää yksityisiä palveluita? (MPV)• Palvelun vaikuttavuutta pitää seurata erityisesti erityisryhmien kohdalla. (TSV)• Pitää kiinnittää erityistä huomiota monikanavaisen viestintään esteettömyys ja saavutettavuus huomioiden. (KTJ)• Muutoksista tulee viestiä henkilöstölle ja palveluiden käyttäjille mahdollisimman ajantasaisesti. (HJ)• Selvitykseen tulisi sisällyttää suunnitelma siitä, miten muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan. (ALJ)	MPV TSV KTJ HJ ALJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (5/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
<p>Liikkuvien palveluiden haasteet ja mahdollisuudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkuvien palveluiden osalta on huomioitava kasvavat työturvallisuusriskit. Esim. yksin työskentely ja liikkuminen lisäävät työturvallisuusriskiä merkittävästi. Myös muutoksen ja kasvavan palvelutarpeen tuomat kuormitustekijät tulee ottaa huomioon. Liikkuvasti toteutetussa työssä on erityisesti huomioitava työntekijän mahdollisuus työn tauotukseen (työmatka-ajo ei ole taukoa) sekä ruokailuun. (YT, Super) • Huomioitavaa on riiskienarviointi, joka tehtävä liikkuvan työn osalta. (YT, Tehy) • Työturvallisuuden huomiointi on erityisen tärkeää asiakkaan kotona tai pienissä toimipisteissä (YT, Tehy) • Liikkuvissa palveluissa tulee arvioida työntekijöiden liikkumiseen kuluva aika, leasing- auton käyttö/ oman auton käytön mahdollisuus/ ajokortti. Liikkuvien palveluiden lisääntyminen tulee lisäämään työnantajan omistamia/ pitkäaikaisesti vuokrattuja kulkuneuvoja sekä niiden ylläpitokustannuksia. Liikkuvien palveluiden kohdalla tulee kiinnittää huomiota myös työntekijöiden lakisääteisten taukojen pitämisen mahdollistamiseen (YT, Tehy) • Liikkuvien palveluiden toimivat työtavat on hyvä tunnistaa ja hyödyntää kehittämistyössä. Liikkuvan palvelun piloteissa on valiokunnan mielestä huomioitava työntekijöiden ja asiakkaiden näkökulmat suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Valiokunta näki mahdollisuuksia myös tieteellisen vertailevan tutkimuksen toteuttamiseen tällä palvelualueella. (VPKV) • Lisäksi suunniteltaessa täydentäviä liikkuvia kuntoutuspalveluja tulee varmistaa, että jalkautuvia palveluja tarjoavissa yksiköissä on riittävästi työntekijöitä palveluja toteuttamaan. Mikäli liikkuvia palveluja tuodaan laajasti lähelle asiakkaita, on niissäkin varmistettava palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus. (VN) • Itsenäisen työn lisääntyessä tulee kiinnittää erityistä huomiota työturvallisuuteen. (HJ) 	<p>YT, Super YT, Tehy VPKV VN HJ</p>
<p>Pidentyneet aukioloajat tulee palvella asiakkaita</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fyysisten toimipisteiden aukioloajat tulee rakentaa siten, että ne palvelevat laajasti ja tasapuolisesti koko hyvinvointialueen kuntoutuspalveluiden asiakaskuntaa. (YT, Tehy) 	<p>YT, Tehy</p>
<p>Oman tuotannon ja ulkoistetun palvelun suhteen arviointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yksityistettyjä palveluita tulee arvioida, mitä mahdollista järjestää omana toimintana kustannusten näkökulmasta ja henkilöstöressurssien näkökulmasta Yksityistettyjä palveluita tulee arvioida, mitä mahdollista järjestää omana toimintana kustannusten näkökulmasta ja henkilöstöressurssien näkökulmasta (YT, Tehy) 	<p>YT, Tehy</p>

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (6/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Syvämpi tarkastelu avokuntoutuksen kaikkiin palveluihin	<ul style="list-style-type: none"> • Monipalveluvaliokunta katsoo, että avokuntoutuksen selvitys kohdistuu lähinnä fysioterapian ja apuvälinejakelun selvitykseen. Päihde- ja mielenterveyskuntoutuksesta on vain lyhyt maininta. Selvityksestä puuttuvat mm. perheiden avohuollon tukitoimet ja nepsy-lasten avokuntoutuksen pohdinta. (MPV) 	MPV
Saatavuus ja saavutettavuus koko Pirhan alueella	<ul style="list-style-type: none"> • Kotikuntoutuksessa ja lasten kuntoutuspalveluissa liikkuvat palvelut ovat jo laajalti käytössä, mutta fyysisiä hyviä ja laajasti ryhmäyksilöfysioterapia-, yksilötoimintaterapia, allasterapia, ym. tiloja ja toimipisteitä tarvitaan edelleen Pirkanmaan laajuisesti tavoittamaan ne asiakkaat, jotka eivät hyödy kuntoutuksen näkökulmasta digivastaanotoista tai niitä ei asiakasprofiilien takia voida kaikilta osin hyödyntää. (YT, Tehy) • Liikkuvien palveluiden verkoston tulee kattaa koko hyvinvointialue ja palvelut tulee olla saavutettavissa asiakkaiden näkökulmasta järkevästi myös reuna-alueilla (YT, Tehy) • Kuntoutuksen palveluiden helppoon saavutettavuuteen ja saatavuuteen myös lähipalveluina tulee kiinnittää huomiota. Kuntoutuksen palvelut tulee toteuttaa asiakkaan etu ja kokonais- taloudellisuus huomioiden. (VN) • Palveluiden saatavuus alueilla, joissa tehdään muutoksia, tulee kuvata ajantasaisesti. (HJ) 	YT, They VN HJ
Osaamisen, työvälineiden, järjestelmien ja toimintamallien pitää olla kunnossa	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkuvia palveluita lisättäessä tulee kiinnittää huomiota potilastietojärjestelmien ja ICT-yhteyksien toimivuuteen, työvälineiden saatavuuteen, työntekijöiden ergonomiaan ja työturvallisuuteen. (YT, Tehy) • Liikkuvien palveluiden verkosto tulee rakentaa siten, että mahdollisiin varattaviin tiloihin rakennetaan toimiva ajanvaraus- tai muu järjestelmä siten, että kuntoutuspalveluiden henkilöstölle ei aiheudu huomattavaa kuormitusta tilojen osalta epäselvistä aikatauluista tai epäselvyyttä toimipisteistä. (YT, Tehy) • Vastaanottopisteissä tulee olla hyvät valmiudet ja fyysiset tilat jotka mahdollistavat tosiasiallisesti kuntoutuksessa tarvittavat välineistöt ja tilat jottei henkilöstön tarvitse kuljettaa liiallisesti välineistöä mukanaan ja huomioitava että vastaanottokäyntejä voi tulla vähemmän/työntekijä liikkuvia palveluita tarjottaessa johtuen alueiden laajuudesta, siirtymistä ja tilojen valmistelusta (YT, Tehy) • Apuvälineiden lainauspisteet, apuvälinevarastot selkeiksi kokonaisuuksiksi, jotta apuvälinelainaamoverkosto on selkeä ja saavutettavissa oleva kokonaisuus ja lainaamot ammattilaisten hyödynnettävissä sovituisissa toimipisteissä ja lainaamot asiakkaiden saavutettavissa (YT, Tehy) • Etä- ja digipalveluiden lisääntyessä on pidettävä huoli henkilöstön osaamisesta. Valiokunta näkee, että henkilöstölle tulisi tarjota ennakoivasti koulutusta etä- ja digipalveluiden koulutusta. Tässä olisi tärkeä tehdä yhteistyötä myös oppilaitosten kanssa, jotta jo opiskeluvaiheessa erilaiset hoidon tuottamisen tavat tulisivat tutuiksi (TSV) 	YT, They TSV

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (7/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Yhdenvertaisuus varmistettava digipalveluita käytettäessä	<ul style="list-style-type: none"> Etä- ja digipalvelut eivät saa toimia säästökeinoina, vaan on varmistettava yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä palveluiden piiriin. Valiokunta näkee tässä olennaisena keinona taata esimerkiksi asiakkaille vastaanottolaitteen käyttö ja hyvinvointialueella voitaisiin selvittää laitteiden vuokraamista, koska kaikki eivät välttämättä omista tarvittavia laitteita. Etä- ja digipalvelut eivät saa liiallisesti kuormittaa kotihoitoa tai läheisiä. (TSV) 	TSV
Ennaltaehkäiseviin palveluihin tulee panostaa	<ul style="list-style-type: none"> Ennaltaehkäiseviin palveluihin tulee panostaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ikäihmisten kohdalla pitää huolehtia päivätoimintamahdollisuuksista, muistikuntoutuksesta ja ohjatusta liikunnasta raskaampien palveluiden myöhentämiseksi. (VanN) 	VanN
Yksilölliset ja erityisryhmien tarpeet tulee huomioida avokuntoutuksessa	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneiden avokuntoutusta pitää olla muiden ikääntyneiden palvelujen yhteydessä, joissa myös erityisesti ikääntyvien käyttöön suunniteltuja kuntosaleja. Avokuntoutuksen henkilöstön osaamista ikääntyvien ihmisten kuntoutuksessa tulee varmistaa ja vahvistaa. Ikäihmisten kohdalla tavoitteellinen toimintakyvyn paraneminen ei voi olla ainoa peruste kuntoutuspalveluiden piiriin pääsemiseksi, vaan nykyisen toimintakyvyn ylläpitäminen voi olla jo riittävä tavoite esim. kotona pärjäämisen tukemiseksi. (VanN) Skenaariossa vuodelle 2035 mainittu kotikuntoutuksen osuus 75 % on hyvä suunta. Tällä taataan kuntoutuspalveluiden saant erityisesti Ikäihmisille (VanN) Vammaisten kuntoutusohjaus ja kuntoutuksen järjestäminen kuuluvat hyvinvointialueen tehtäviin (https://stm.fi/vammaispalvelutukitoimet#Kuntoutus). Kuntoutuksella on vammaisten henkilöiden toimintakykyä ylläpitävä vaikutus ja oikea-aikaisesti toteutettavalla oikeanlaisella kuntoutuksella ennaltaehkäistään vaativampien toimenpiteiden tarvetta. Vammaisilla henkilöillä tulee olla toimiva kuntoutusohjaus ja todellinen mahdollisuus kuntoutukseen. Avokuntoutuksessa tulee huomioida vammaisten henkilöiden kuntoutuksen yksilölliset tarpeet ja palvelun piiriin pääsy. (VN) 	VanN VN
Yleiset kommentit selvityksestä	<ul style="list-style-type: none"> Valiokunta kaipasi konkreettisia esimerkkejä eri palvelumuodoista. Tunnistettiin selkeästi ensikäynnin/arviointikäynnin tärkeys läsnäolokäyntinä, jossa tehdään suunnitelma omatoimisesta kuntoutuksesta ja seurantatoimista, joita voisi olla hyödyllistä toteuttaa etä-, digi-, tai ryhmäkontakteina. Viestinnän merkitystä korostettiin ja läheisten informointia pidettiin tärkeänä. (VPKV) Asiakasnäkökulma puuttuu avokuntoutuksen palvelujen selvityksestä kokonaan. Vammaisneuvosto toteaa, että jatkossa asiakkaat ja erityisesti vaikuttamistoimielimet ovat aidosti osallistettava palvelujen suunnitteluun. (VN) Vammaisneuvosto esittää huolensa pienten, nykyisin toiminnassa olevien hyväkuntoisten yksiköiden, kuten Kihniön allasosastojen, toiminnan jatkumisesta. Vammaisneuvosto ehdottaa, että tällaisia toimivia yksiköitä hyödynnetään avokuntoutuksessa myös jatkossa. (VN) 	VPKV VN

Huomioidaan valmisteluprosessissa (1/1)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Toimipisteiden sijainnit ja palveluiden verkoston yhteensovittaminen	<ul style="list-style-type: none">• Selvityksessä ei ole otettu kantaa, miten ja mihin kaikkia yhdisteltäviä toimipisteitä sijoiteltaisiin. Mikäli toimipisteitä yhdistetään ja kokoa kasvatetaan, tulee tilojen olla tarkoituksenmukaiset sekä niissä on voitava järjestää toimintaa häiriöttä pienemmissä ryhmissä. (YT, SuPer + Tehy)• Selvityksen mukaan avokuntoutuksen toimitilat suunnitellaan yhdessä vastaanotto toiminnan ja alueen muiden palvelujen kanssa (koulut, neuvolat, kotihoidon toimipisteet jne.) Valiokunta kannattaa yhteistä suunnittelua sote-toimijoiden ja kuntien kanssa. (MPV)• Koillis-Pirkanmaan kuntoutuspalvelut jäävät vajaisiksi, koska selvityksen mukaan palvelut loppuisivat Kurussa ja Ruovedellä. Toisaalta selvityksessä pohditaan Kurun terveysaseman kuntoutuksen tilojen hyödyntämistä? Nämä tilat on kunnostettu vuonna 2020 yksityisen lahjoituksen turvin. (MPV)• Selvityksessä todetaan, että avokuntoutuksen organisointi on kesken, tietojärjestelmien moninaisuuden vuoksi tilastotiedot eivät ole vertailukelpoisia ja kustannusten selvitys on tekeillä. Nämä seikat huomioiden suosittelemme maltillista etenemistä, jotta emme tee puutteellisilla tiedoilla väestön avokuntoutuksen palveluista päätöksiä! (MPV)	YT, SuPer + Tehy MPV
Digi- ja liikkuvan palvelun pitää toimia ennen muutoksia	<ul style="list-style-type: none">• Valiokunta katsoo, että palveluverkoston supistaminen voidaan toteuttaa vasta sitten, kun liikkuvat ja digitaaliset palvelut on todettu toimiviksi. (MPV)• Tulevia palvelukanavia ovat: 1. Digikanavat: etäasiointi ja itsepalvelu 2. Fyysinen asiointi 3. Liikkuvat palvelut 4. Ryhmätoiminnot fyysisesti ja etänä. Nämä ovat tulevia palveluita, joiden toiminta täytyy todentaa ennen palveluverkoston mahdollista supistamista. Palveluverkoston supistamiseen valiokunta suhtautuu kriittisesti. (MPV)	MPV

Kuntakohtaiset kommentit

Kunta	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Tampereen kaupunki	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	Yhteistyö-mahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none">Tampereella on keskeinen rooli myös avokuntoutuksen järjestämisessä. Jatkoselvitettävien kohteiden ja tulevaisuuden tilatarpeiden osalta kannattaa olla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa yhteydessä kaupungin toimijoihin, jotta lisätilatarpeet tulevat huomioituiksi niin kaavoitus- kuin palveluverkkotyössäkin.

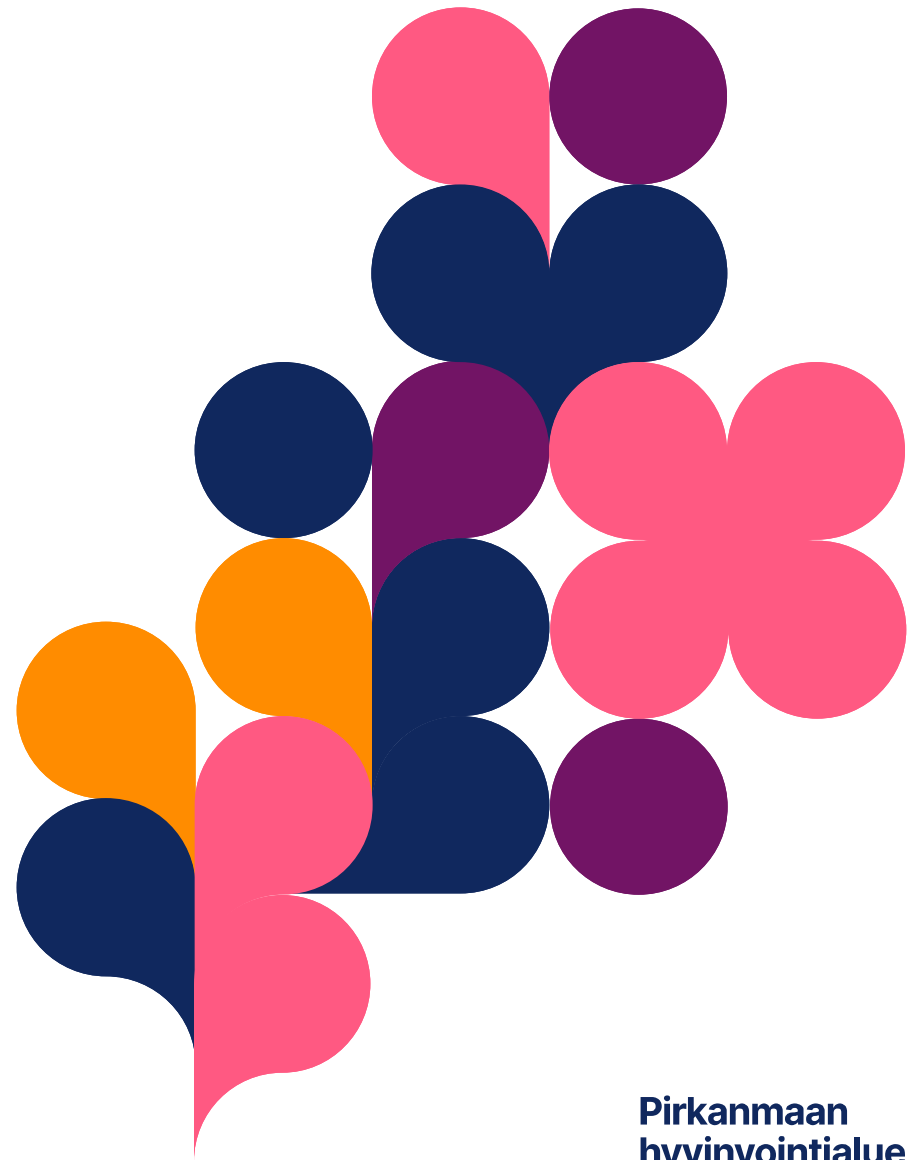

Vammaisten työ- ja päivätoiminnan ja vammaissosiaalityön selvitys

Kommenttien ja lausuntojen perusteella tehdyt johtopäätökset

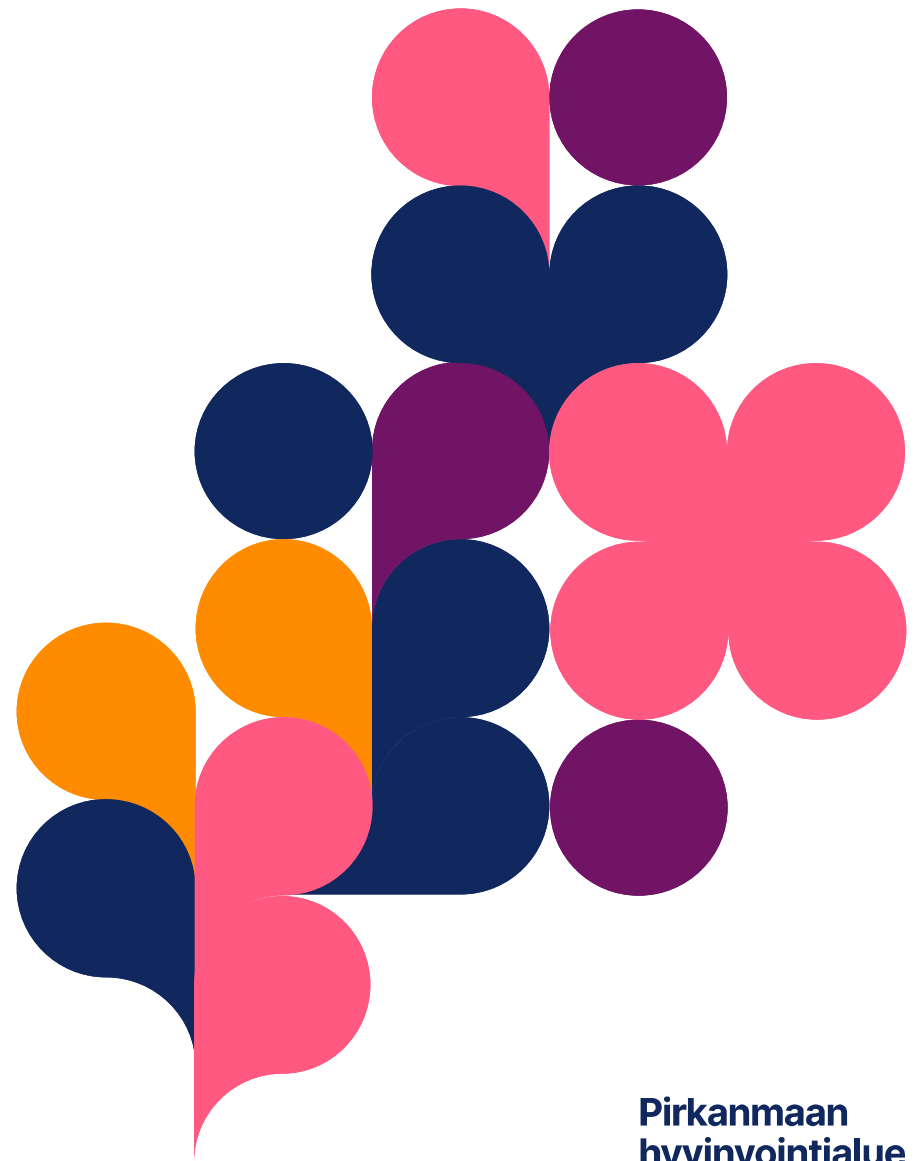
- **Johtopäätös 1:** Asiakkaan palvelukokonaisuuden suunnittelu lähtee aina asiakkaan palvelutarpeesta yksilöllisyys huomioiden. Digipalveluja hyödynnetään asiakkaalle soveltuvalla tavalla.
- **Johtopäätös 2:** Palvelun laadussa pysyvä ja tuttu henkilöstö sekä riittävä resurssointi ovat tärkeitä.
- **Johtopäätös 3:** Tavoitteena on työelämäsuuntautuneisuuden lisääminen ja TE-keskus-, yritys- sekä järjestöyhteistyön kehittäminen työllistymisedellytyksiä edistettäessä.
- **Johtopäätös 4:** Kodin ulkopuolisen toiminnan mahdollistaminen on vammaisen henkilön oikeus.
- **Johtopäätös 5:** Tilaratkaisuissa huomioidaan etäisyydet sekä tilojen eriyttämismahdollisuus / pienryhmätoiminta ja asiakkaiden erityispiirteet huomioivat ryhmäkoot.
- **Johtopäätös 6:** Vammaispalveluissa ja etenkin rekrytointihaasteellisessa vammaissosiaalityössä edistetään aktiivisesti työn veto- ja pitovoimatekijöitä.
- **Johtopäätös 7:** Asiakkaiden, omaisten ja henkilöstön osallisuutta lisätään palveluja kehitettäessä.

Kooste kommenteista

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Asukkaat

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams) (1 / 2)

Tilaisuus	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams)	<i>Huomioitu valmistelussa</i>	Digipalvelujen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none">Miten estetään se, etteivät digi- ja etäpalvelut muodostu säästökeinoksi, jolla pidetään tosiasiallisesti päivä- ja työtoimintaa fyysisissä tiloissa tarvitsevat kehitysvammaiset kodeissaan? Tämähän johtaisi heidän osallisuutensa ja toimintakykynsä heikkenemiseen.Jos on niin kyvykäs, että pystyy osallistumaan päivätoimintaan digilaitteen kautta, ei ehkä ole oikea henkilö digitoimintaan. Yksinäisyys ja nettilaitteet ovat kuitenkin paljon käytössä
	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	Työ- ja päivätoiminnan ryhmien koko	<ul style="list-style-type: none">Miten varmistetaan asiakkaiden psykososiaalinen turvallisuus, jos yksiköiden koot kasvavat?Turvallisuus isossa toimintakeskuksessa ei ole yhtä hyvä kuin pienessä.Nyt 135 asiakasta ja 17 ohjaajaa onko riittävästi? ja sinne vaan lisää asiakkaita
		Digipalveluiden mahdolliset haasteet	<ul style="list-style-type: none">Onko tarkoitus, että digipalveluita lisättäessä omaisten rooli korostuu?
		Muutoksen seuraaminen	<ul style="list-style-type: none">Miten kerätään käyttäjien palautetta muutoksen vaikutuksista?Kehitysvammaisten luku ja kirjoitustaito ei riitä kirjalliseen palautteeseen.
		Työhönvalmennuksen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none">Vastuullisuus on "in" yrityksissä. Voisiko resursoida työvalmentajaa kiertämään yrityksiä etsimässä näitä työpaikkoja?Tässä päivä- ja työtoiminnan maastossa olisi loistava paikka vertaisohjaajuudelle. Vammaisia henkilöitä voitaisiin palkata vetämään toimintaryhmiä ja sparraamaan opintoihin ja työelämään palvelunkäyttäjiä.Mitä resursseja on ajateltu laittaa suoran työllistymisen aikaan saamiseksi? Hän joka työllistyy yrityksissä.Minkä verran kehitysvammaisista on työllistynyt muuten kuin työtoiminnan kautta?

Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams) (2 / 2)

Tilaisuus	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Asukastilaisuus 7.12.2023 (Teams)	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	Yleiset kommentit ja kysymykset selvityksestä	<ul style="list-style-type: none">Säästäminen taitaa tulla kalliiksi. Tarvitaan uusia tiloja, kuljetuksia. Tulevat mielenterveysongelmat muutoksista sosiaalisen tilanteen muuttuessa tulevat lisäämään tulevaisuudessa kustannuksia.Mitenkä ajattelette oman työllistymisen kehittyvän tulevaisuudessa?
		Asiakas- lähtöisyys	<ul style="list-style-type: none">Kysymys päiväaikaisen toiminnan yhdistämisistä: Millä tavoin asiakkaita on osallistettu tähän muutokseen?

Asukasryhmien kommentit (1/3)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Pirkanmaan kehitysvammaisten tukipiiri & Tampereen kehitysvammaisten tuki ry	Huomioitu valmistelussa	Palveluiden yhdenvertainen saatavuus	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelma siitä, että linkitetään asuminen ja päiväaikainen toiminta toisiinsa, ei ole yksilöllinen tapa toteuttaa palveluita. Tällä tavalla toteutetut palvelut rajoittavat yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskuntaan. Toiminta ei tue itsenäistä elämää eikä itsemääräämisoikeutta.
		Asiakkaalla suostumus digipalvelujen käyttöön	<ul style="list-style-type: none"> Digipalveluiden lisääminen ei ole meidän kohderyhmissämme [kehitysvammaiset] ihmisen tarpeiden ja asiakkaan edun mukainen tapa järjestää palvelua. Digipalveluiden käyttö edellyttää, että on aina asiakkaan suostumus ko. järjestämistavan valintaan sekä sitä, että se on hänen etunsa ja tarpeidensa mukainen vaihtoehto.
	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	Työ- ja päivätoiminnan ryhmien koko	<ul style="list-style-type: none"> Jos toimipaikkoja vähennetään nykyisestä niin miten pystytään takaamaan, että jokainen asiakas saa tarvitsemansa avun ja tuen? Saa tehdä omantonsa mukaisia töitä? Osa kommunikoi ilmein tai äänitelemällä. Tuttu avustaja ymmärtää heti mitä kyseinen asiakas on vailla. Hänellä on aikaa kuunnella mitä apuja hän tarvitsee. Tämä ei toteudu jos on iso joukko ja pieni määrä ohjaajia. Jos ohjaajat vaihtuvat usein ja ovat vieraita niin kommunikaatio ei toimi kaikkien asiakkaiden kanssa. Tällöin palvelu ei ole yksilöllistä vaikka laki niin vaatii. Nykyisten yksiköiden yhdistäminen isommiksi kokonaisuuksiksi ei ole kehitysvammaisten ihmisten edun eikä vammaispalvelulain tarkoituspykälän mukaista, palvelee ainoastaan säästötarpeita ja palvelurakenteita. Työ- tai päivätoiminnan toimipisteessä ryhmässä päivätoiminnasta siirtyä etäpäivätoimintaan, voidaan fyysisissä tiloissa palvella vuorotteluperiaatteella laskennallisesti enemmän asiakkaita ja lisää ns. kotipäiviä. Päivätoimintaa pitäisi lähtökohtaisesti järjestää viitenä päivänä viikossa. Näemme, että tämä johtaa ryhmäkokojen kasvattamiseen. Isot ryhmät aiheuttavat pahoinvointia, sosiaalista yksinäisyyttä sekä levottomuutta erityistä tukea tarvitsevilla ihmisillä.
		Vammaispalvelujen yksilöllinen palvelu	<ul style="list-style-type: none"> Olemme todella huolissamme miten tulevaisuudessa toteutetaan työ- ja päivätoiminta niin, että se on yksilöllistä palvelua jokaiselle sitä saavalle, kuten vammaispalvelulaki ja YK:n vammaissopimus edellyttää. Työtoiminnan täytyy lähteä täysin asiakkaan eli kehitysvammaisen ihmisen tarpeista. Jokaisella ne tarpeet ovat erilaisia. Ei ole yhtä tiettyä mallia, joka soveltuisi kaikille tai edes suurimmalle osalle. Erityisen tuen asiakkailla on jokaisella omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteet. Näiden asioiden pitää olla keskiössä kun työ- tai päivätoimintaa suunnitellaan. Kehitysvammaisen lapsen äitinä se tuntuu erittäin pahalta, että kehitysvammaisia ihmisiä pidetään homogeenisenä joukkona eikä nähdä heitä ihmisinä, joilla on yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Tulevassa vammaispalvelulaissa, joka astuu voimaan 1.1.2025, tavoitteena on turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Nämä Pirkanmaan hyvinvointialueen selvitykset, joissa vammaisten palvelut ja päiväaikainen toiminta linkitetään toisiinsa, ovat täysin päinvastaista toimintaa, jossa lähdetään palvelutuotannon tarpeista ei yksilön tarpeista

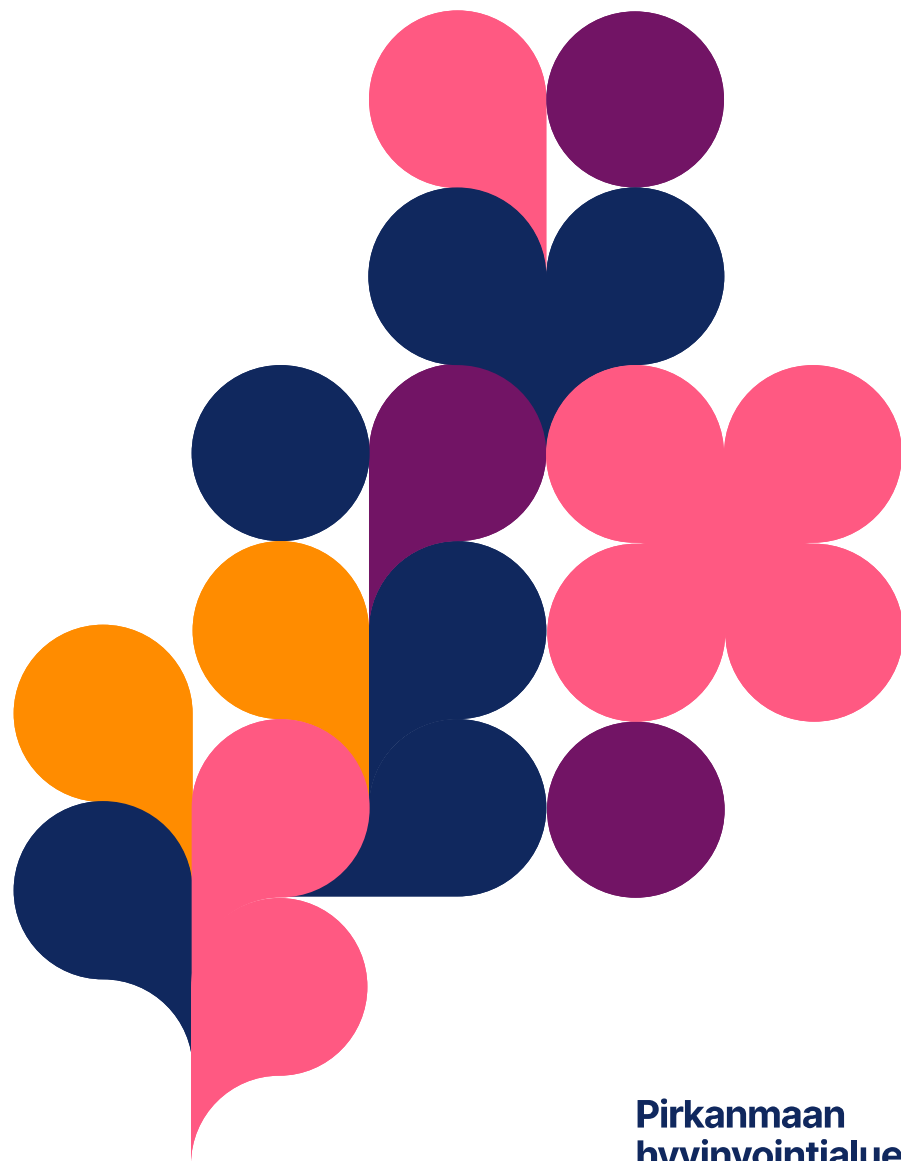
Asukasryhmien kommentit (2/3)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Pirkanmaan kehitys- vammainen tukipiiri & Tampereen kehitys- vammainen tukiry	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	Vammais- palvelulain huomioiminen	<ul style="list-style-type: none">• Jos ohjaajat vaihtuvat usein ja ovat vieraita niin kommunikaatio ei toimi kaikkien asiakkaiden kanssa. Tällöin palvelu ei ole yksilöllistä vaikka laki niin vaatii. Vammaispalvelulaki pykälä 27; Työtoiminnan tarkoitus on tukea kehitysvammaisen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyä työelämään. Työtoiminnalla tuetaan kehitysvammaisen henkilön omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa.”• Tämä suunnitelma maalaa uhkakuvan, että kehitysvammaiset ihmiset eivät pääse kodistaan ulos ollenkaan, asuvat ja työskentelevät samassa tilassa ja vapaa-ajan toiminnan järjestämisessä haasteensa. Onko unohdettu, että päivätoimintaa pitäisi nyt voimassa olevan ja tulevan vammaispalvelulain mukaisesti järjestää henkilökohtaisena ja kodin ulkopuolella. Lain henkeen ei sovi pääosin ryhmämuotoinen tai digitaalinen toimintamalli. Tämä suunnitelma ei ole voimassa olevan Vammaispalvelulain (vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (vammaispalvelulaki, 380/1987)), eikä vuoden 2025 alusta voimaan tulevan Vammaispalvelulain mukainen (675/2023) Vammaispalvelulain mukaiset velvoitteet). Näissä molemmissa laeissa nostetaan esille, että päivätoiminnan on edistettävä sosiaalista vuorovaikutusta kodin ulkopuolella.• Suunnitellut digipalvelut tällaisenaan vaarantavat vakavasti myös vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen. Suunniteltujen palveluiden sisältö ei vastaa lainsäätäjän tarkoitusta vammaisen henkilöiden osallisuudesta.• Tehty selvitys ei noudata tulevan vammaispalvelulain lainsäädännön henkeä ja tarkoitusta
		Ikääntyneiden ihmisten päivätoiminta	<ul style="list-style-type: none">• Huolta herättää myös ikääntyneiden kehitysvammaisten ihmisten päivätoiminta. Siirretäänkö yhä useammin jatkossa eläkeiän saavuttaneet asiakkaat pois työ- tai päivätoiminnasta, vaikka heillä kunto vielä riittäisi palveluun ja sille olisi edelleen tarve. Vanhuspalveluista tuskin on saatavissa tilalle vastaavia sopivia ja tarpeiden mukaisia päiväaikaisia palveluita.

Asukasryhmien kommentit (3/3)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Pirkanmaan kehitys- vammaisten tuki-piiri & Tampereen kehitys- vammaisten tuki ry	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	Asiakas- lähtöisyyden huomioiminen	<ul style="list-style-type: none">Nyt kaavaillut muutokset palvelurakenteeseen on tehty täysin ilman, että asiakkaita tai heidän omaisiaan on kuultu. Asiakaslähtöisyys vaatii asiakkaan oman mielipiteen kuulemisen. On ajateltu vain kustannuksia eikä sitä onko tämä palvelumuoto tulevaisuudessa sellaista kuin sen kuuluisi olla.[Työ- ja päivätoiminnan] selvityksessä ei ollut haastateltu kehitysvammaisia ihmisiä tai heidän läheisiään, jotta olisi aidosti saatu kohderyhmän mielipidettä ja tarpeita esille. Ihminen ei ole tärkein.Syntyy kuva, että palveluiden muuttuminen etä- tai liikkuvaksi palveluiksi palvelee ensisijaisesti taloudellisia päämääriä ja toissijaiseksi jäävät vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen.
		Pitkät välimatkat	<ul style="list-style-type: none">Jos työ- ja päivätoiminnan toimipaikkoja vähennetään niin kaikilla [vammaispalvelujen asiakkailla] ei ole mahdollisuutta tai jaksamista matkustaa monen kymmenen kilometrin päähän.
		Digi- ja liikkuvan palvelun mahdolliset haasteet	<ul style="list-style-type: none">Tämä suunnitelma tulee vähentämään kehitysvammaisten ihmisten osallisuutta ja vuorovaikutusta kodin ulkopuolella. Se, että vammaiset henkilöt eristetään etäpalveluiden tai liikkuvan palvelun ääreen esimerkiksi kodissaan, ei nähdäksemme täytä lainsäädännön velvoitteita ja rikkoo vammaisen henkilön oikeutta.
		Yleiset kommentit	<ul style="list-style-type: none">Me Tukipiirin hallituksessa toivomme, että tätä suunnitelmaa ei hyväksytä tällaisena vaan kuunnellaan ensin asiakkaita, joita nämä muutokset koskee. Selvitetään mitä ongelmia oikeasti tämä toimipisteiden alasajo aiheuttaa. Ja sitten vasta mietitään voiko osasta toimipisteitä luopua.Tampereen Kehitysvammaisten Tuki ry. esittää vakavan huolensa laaditusta suunnitelmasta palveluiden uudistamiseksi. Yhteenvetona lainsäädännön ja sen esitöiden perusteella voidaan todeta, että lainsäätäjän tarkoituksena on ollut nimenomaisesti turvata vammaisen henkilön osallisuutta yhteiskunnassa ja keskeinen elementti on kodin ulkopuolella järjestetty itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. Toiminnan järjestäminen selvityksen pohjalta palvelee ensisijaisesti taloudellisia päämääriä ja toissijaiseksi jäävät vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen, eikä nähdäksemme täytä lainsäädännön velvoitteita ja rikkoo vammaisen henkilön oikeuksia, eikä vastaa sisällöltään lainsäätäjän tarkoitusta vammaisen henkilöiden osallisuudesta.

Hyvinvointialueen toimielimet

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Vammaisten työ- ja päivätoiminta

Huomioitu valmistelussa (1/1)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Yleiset kommentit selvityksestä	<ul style="list-style-type: none">• Työntekijöiden tiimien kokoontuminen sote-keskusten yhteyteen on moniammatillisesta ja työhyvinvoinnin näkökulmasta oleellista. Ilman toimivia tiimejä ja mahdollistavaa esihenkilötyötä tätäkään sosiaali- ja terveysalan työtä ei pystytä tarjoamaan laadukkaasti ja asiakkaat huomioiden. (VPKV)• On selkeyttävää ja ennakoivaa, että selvitykseen on kirjattu mahdollisia digipalveluiden asiakasryhmiä ja mainittu digituen tarjoaminen. (VPKV)• Henkilöstöjaosto pitää esitystä perusteltuna, mutta esitys tarvitsee vielä tarkempaa jatkovalmistelua (HJ)	VPKV HJ
Yleisesti palveluverkko-uudistuksessa huomioitavaa	<ul style="list-style-type: none">• Huolehdittava siitä, että jokaiselle alueelle ja asiakkaille varmistetaan tarvittavat palvelut. Kiinnitettävä huomiota valmistelussa siihen, että Lähtoreja on jokaisen kunnan alueella, mikäli Lähtorien tehtäviä neuvonnassa ja ohjauksessa kasvatetaan. (HVK)• Yhteiseen tietojärjestelmään siirtymistä tulee kiirehtiä. Siirtymäajan aiheuttamaan epätasaiseen työkuormaan tulee etsiä ratkaisuja. (HJ)	HKV HJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (1/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
<p>Yksiköiden koon kasvu: yksilöllisyyden ja turvallisuuden huomioiminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vammaisten työ- ja päivätoiminnan palveluiden verkostosuunnitelmassa esitetään nykyisen toimipisteverkoston tiivistämistä siten, että jatkossa oman tuotannon pisteitä olisi nykyisen 23 toimipisteen sijasta 16 toimipistettä. Pienien yksiköiden perustamiselle on varmasti ollut aikanaan jokin peruste (esim. toimipisteen profiloituminen). Palveluverkostoa kehitettäessä tulee huomioida, että työ- ja päivätoiminnan kehitysvammaiset asiakkaat ovat kaikki yksilöitä, jolloin myös heidän tarpeensa ja toimintaan kohdistuvat odotuksensa ja tarpeensa ovat yksilöllisiä. Pienemmät erikoistuneet toimintayksiköt ovat mahdollistaneet henkilökohtaisemmat työotteet ja mm. autismikirjon ja väkivaltaisesti käyttäytyvien asiakkaiden joustavamman huomioimisen. Miten jatkossa varmistetaan, ettei uusista yksiköistä tule liian suuria ja aiemmin hyvin toiminut asiakaslähtöisyys unohdu? (YT, JHL) Toimintojen yhdistämisessä tulee kiinnittää huomio myös toimitiloihin ja niiden turvallisuuteen. Jokaisella pienellä yksiköllä tulee olla selkeästi oma tila ja oma sisäänkäynti (YT, JHL) Toimipisteitä yhdistelemällä asiakasmäärät toimipisteissä kasvavat luoden uusia haasteita. Useimmilla asiakkailla on erilaisia neurokirjon haasteita, esim. aistiyliherkkyyksiä. Toimipisteiden ja ryhmien kokojen kasvaessa voivat vaaratilanteet lisääntyä edellä mainituista syistä. Tämä voi vaarantaa asiakas- ja työturvallisuuden, sekä heikentää asiakkaan tavoitteellisen ja tarkoituksen mukaisen toiminnan järjestämisen. Nämä tilanteet voivat heijastua myös mm. asumisyksiköiden toimintaan (YT, SuPer + Tehy) Muutoksessa on huomioitava asiakkaiden äärimmäisen kirjava palvelun ja tuen tarve sekä toimintakyky. Lisäksi on kyettävä asiakaslähtöisesti reagoimaan niissä tapahtuviin muutoksiin, esim. ikääntymiseen sekä sairauksiin. Toiminnassa on myös huomioitava laaja kirjo erilaisia asiakkaita, työelämään kykenevistä vaikeavammaisiin. (YT, SuPer + Tehy) Jokaiselle asiakkaalle tulee tehdä laaja palvelutarpeen arvio. Hoitopolkujen tulisi olla katkeamattomia, etenkin kun moni kuuluu palveluiden piiriin syntymästä alkaen. Pysyvät hoito- ja palvelusuhteet palvelevat hoidon laatua, vähentävät kustannuksia ja lisäävät henkilöstön ja asiakkaiden tyytyväisyyttä. (TSV) Palvelut eivät ole nykyiselläänkään riittäviä, joten niistä ei ole varaa supistaa. Toimintaa tulee kehittää laadullisesti ja määrällisesti. Suuret päivä- ja työtoimintayksiköt ja laitospainainen toiminta eivät ole vammaisen henkilön näkökulmasta asiakkaan etu. Osa vammaisista jää nykyisinkin täysin ilman päivätoimintaa eikä pienryhmiä ole riittävästi. Päivätoiminnassa tulee huomioida yksilölliset tarpeet ja toiminta tulee järjestää asiakkaiden tarpeiden mukaan mielekkäästi. (VN) 	<p>YT, JHL YT, SuPer + Tehy TSV VN</p>
<p>Tutun henkilökunnan turvaaminen asiakkaalle</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ennen kun muutoksia tehdään, tulee varmistaa, ettei pahenneta koulutetun henkilöstön saatavuutta. On tärkeää, että asiakkaita palvelee koulutettu ja pysyvä henkilöstö. Asiakkaiden saaman toiminnan laatu työ- ja päivätoiminnassa voi myös heijastua kotona tai asumisyksikössä esim. levottomuutena tai muuna elämänlaatua heikentävänä oireena, jos toiminnoissa on usein vieraita työntekijöitä töissä. (YT, SuPer + Tehy) Henkilökunnalta saadun palautteen mukaan samassa fyysisessä toimipisteessä toimivilla yksiköillä tulisi olla oma henkilökuntansa, jotta turvataan aidosti asiakaslähtöiset palvelut. Asiakkaalle tuttu työntekijä on tärkeä tukihenkilö. (YT, JHL) 	<p>YT, JHL YT, SuPer + Tehy</p>

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (2/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Pidentyneet välimatkat ja niistä aiheutuvat haasteet asiakkaille ja henkilöstölle	<ul style="list-style-type: none">• Työyksiköitä yhdistettäessä toivotaan huomioitavan henkilöstöä työmatkojen mahdollinen pidentyminen ja siitä johtuvat kulkuyhteydet työpaikoille. Sama toive koskee myös työ- ja päivätoiminnan asiakkaita. Miten huomioidaan työntekijöiden ja asiakkaiden luontaiset asiointisuunnat ja turvataan julkisen liikenteen palvelut? (YT, JHL)• Esitys tuo merkittäviä muutoksia työntekijöiden työskentelypaikkoihin ja sillä on vaikutuksia työmatkoihin ja täten työn ja vapaa-ajan sovittamiseen. Muutoksia tulee arvioida myös työntekijälähtöisesti ja huomioida että muutokset voivat olla hyvinkin yksilöllisiä ja yksilön kannalta suuriakin. Nykyisessä henkilöstötilanteessa meillä ei ole varaa menettää yhtäkään työntekijää. (YT, SuPer + Tehy)• Pidemmät tai muuttuvat työmatkat tuovat haasteita mm. joukkoliikenneyhteyksien ja lastenhoidon järjestelyiden osalta. Monet työntekijät ovat sitoutuneita työskentelypaikkakunnilleen, eikä välttämättä omista edes ajokorttia. Kuten aikaisemmissa lausunnoissamme, tuomme tässäkin esille, että työnantajan tulee ottaa huomioon myös työntekijöiden kulkumahdollisuudet töihin julkisella liikenteellä sekä pidemmän työmatkan tuomat haasteet ja taloudelliset vaikutukset työntekijöille. Kuten aikaisemmin, pyydämme harkitsemaan neuvottelua henkilöstön ja henkilöstöedustajien kanssa työmatkatuesta, työaikajoustoista sekä työnantajan autojen käytöstä, jotta voimme pitää omille paikkakunnille sitoutuneet työntekijät pysymään hyvinvointialueen palveluksessa. (YT, SuPer + Tehy)• Kulkemiseen liittyvien muutosten suhteen on muistettava, että muutokset eivät vaikuta ainoastaan asiakkaisiin, vaan myös avustajiin ja työhön ja elämään siellä, missä asiakkaat asuvat. Monien kehitysvammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden läheisten arki rytmittyy päivä- ja työtoimintaan liittyvien kuljetusten mukaan. He lähtevät työhönsä tai yritystoimintaansa silloin, kun taksi on hakenut perheenjäsenen tai tuonut hänet takaisin kotiin. Vanhemmat ja läheiset kantavat huolta myös pitkistä, päivittäisistä kuljetusmatkoista, istumisesta takseissa. Kuljetusreitit on yhdistelty säästösyistä ja taksissa istumiseen käytetty aika on pidentynyt. Liikkumisen suhteen huolta herättää myös kyytien saaminen - jo nyt pelkästään Tampereella on ollut todella vaikea saada kyytejä toimimaan. (MPV)• Etäisyyksien pidentyessä kuljettaminen asumisyksiköiden ja päivätoiminnan välillä tulee lisääntymään aiheuttaen kasvavia kuljetuskustannuksia. Pitkät matkat eivät ole myöskään inhimillistä tai asiakaslähtöistä eikä varsinkaan asiakkaan edun mukaista. Kuljetuspalvelujen taksien riittävyys on jo nykyisellään puutteellista. (VN)• Varmistetaan ettei päivä- ja työtoimintaan osallistuvien kynnys nouse liian korkeaksi päästä palveluiden piiriin pidentyvien välimatkojen vuoksi. Läheisten jaksaminen ja mahdollisuus osallistua työelämään on tärkeää. (HJ)	YT, JHL YT, SuPer + Tehy MPV VN HJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (3/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Henkilöstön pito- ja vetovoiman turvaaminen	<ul style="list-style-type: none">• Suurempien yksiköiden etuna koetaan olevan henkilöstöressurssien parempi turvaaminen poissaolojen kohdalla. Näin parannetaan myös asiakasturvallisuutta. Henkilöstön riittävä määrä ja osaaminen turvaavat palvelun ja asiakasturvallisuuden, poissaoloista huolimatta. Henkilöstömäärä lisännee laatua ja samalla työntekijät pystyvät hyödyntämään omia erikoisosaamisalueitaan. (YT, JHL)• Huomioitavaa on myös, että kaikilla henkilökunnan jäsenillä ei ole valmiuksia kohdata esim. asiakkaiden vaativaa käyttäytymistä. Tämä voi olla ongelma henkilökunnan rekrytoinnissa, jos saman katon alla toimii hyvinkin erilaisia pieniä yksiköitä ja työntekijöiltä edellytetään toimimista useammassa eri yksikössä. Vammaisten työ- ja päivätoiminnassa henkilöstön rekrytoinnin haasteet ovat jatkuneet jo ennen hyvinvointialueen tuloa. Onko nyt vaarana, että rekrytointivaikeudet kasvavat henkilöstöltä vaadittavien osaamisalueiden lisääntyessä? (YT, JHL)• Palveluiden kehittämisessä on tärkeää hyödyntää henkilöstön osaaminen sekä huolehtia henkilöstön veto- ja pitovoimasta. (TSV)• Palveluiden kehittämisessä yhdessä työntekijöiden kanssa on huomioitava, ettei kukaan jää yksin toimipisteelle tai vastuuseen asiakastyöstä. Vakiintunut työyhteisö ja turvallisuuden tunne lisäävät työhyvinvointia. Mielestämme nämä edellä mainitut asiat ovat konkreettisia toimia henkilöstön veto- ja pitovoimaan liittyen (VPKV)• Kiinnitettävä huomiota henkilöstön saatavuuteen, pitovoimatekijöihin sekä keinoihin, jotka tuovat rekrytointiin kilpailuetua muihin toimijoihin nähden. (HKV)• Henkilöstön kuuleminen ja osallistaminen suunnitteluun on erityisen tärkeää, ei vain hankevetoisesti ja päällikkötasotyöskentelyllä. Mikäli suunnitelmat sisältävät tehtävämuutoksia, niin on huomioitava asianmukaisen työn vaativuuden arviointi. Henkilöstön jaksaminen ja tämänhetkinen työn kuormitus on huomioitava sekä niihin panostaminen on ensisijaisen tärkeää. Pito- ja vetovoimatekijöiden suhteen on tärkeää kuulla henkilöstöltä tulleita toiveita, kuten esimerkiksi etätöiden mahdollisuus, joutuisa ruokailu työajalla ja mentorointimalli. Uudistuvan lainsäädännön myötä huomioitava myös henkilöstön koulutustarpeet. (YT, JUKO)• Palveluissa pitää pyrkiä pysyvyyteen niin henkilökunnan kuin tilojen osalta (VN)• Vammaisneuvosto pyytää hyvinvointialuetta miettimään aktiivisesti, miten henkilökuntaa voidaan saada jatkossa töihin vammaissektorille. Huomiota tulee kiinnittää henkilökunnan saatavuutta ja pito- ja vetovoimaa parantaviin toimenpiteisiin mm. työhyvinvointia kehittämällä ja palkkausta parantamalla. (VN)• Henkilöstön pito- ja vetovoima pitää varmistaa muuttuvissa työnteon tavoissa. Työntekijöiden pysyvyys on tärkeää palveluiden vaikuttavuuden kannalta. (HJ)• Henkilöstöjaosto korostaa, että henkilöstöä tulee kuulla. Osallistaminen ja työhyvinvointi tulee varmistaa uudistuksen eri vaiheissa. (HJ)	YT, JHL TSV VPKV HKV YT, JUKO VN HJ

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (4/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
<p>Digipalveluihin liittyvät mahdollisuudet ja haasteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitysvammahuollon yksi kantavista rakenteista on sosiaalisten suhteiden ylläpito ja niiden vahvistaminen, sekä vertaisuus ja kohtaaminen. Etäpäivätoimintaan päädyttäessä on kuitenkin varmistettava asiakkaan riittävä fyysinen ja säännönmukainen tapaaminen. Teknologiaa kannattaa hyödyntää myös vammaispalveluissa asiakkaan yksilöllisten voimavarojen mukaan. Teknologiassa on usein törmätty tietoturva-asioihin, mikä osaltaan hankaloittaa/estää täysin digiasioiden kehittämisen. Tämä näkyy mm. henkilökunnan turhautumisena. Intoa tehdä on, mutta työkalut puuttuvat (koulutus, tarvittava välineistö). Tämä koskee myös etäpäivätoimintaa; asiakkailla tulisi olla tarvittava välineistö ja osaaminen (YT, JHL) • Etä- ja digipalvelut lisääntyvät myös vammaisten päivä- ja työtoiminnassa sekä vammaissosiaalityön palveluissa. Etä- ja digipalveluiden toimivuutta ja vaikuttavuutta tulee seurata pitkällä aikavälillä (TSV) • Digitaalisten palveluiden korostaminen on liittynyt vahvasti kaikkiin palveluverkkoselvityksiin. Monipalveluvaliokunta toteaa, että vammaisten henkilöiden päivä- ja työtoiminnassa digipalvelujen soveltumisen raja tulee nopeasti vastaan. Tämä suunnitelma maalaa uhkakuvan, että kehitysvammaiset ihmiset eivät pääse kodistaan ulos ollenkaan, vaan asuvat, harrastavat ja työskentelevät samassa tilassa. Onko unohdettu, että päivätoimintaa pitäisi nyt voimassa olevan ja tulevan vammaispalvelulain mukaisesti järjestää henkilökohtaisena ja kodin ulkopuolella? (MPV) • Digituesta esimerkkinä voisi toimia Lähitoriverkoston mahdollisuudet. Kotitorin ja Lähitori-verkoston toiminta on vähän palveluita käyttävien asiakkaiden näkökulmasta tärkeää, sillä neuvonta ja ohjaus sekä tuki digipalveluiden käyttämiseen tai erilaisten hakemusten tekemiseen helpottaa asiointia. Lähitorien rimarkkinointiin on syytä kiinnittää huomiota, jotta hyvinvointialueen asukkaat tietävät lähimmän toimipisteensä sekä sen tarjoamat palvelut. (VPKV) • Käytetään etäpalveluiden mahdollisuuksia monipuolistamaan palveluita. (KTJ) • On myös muistettava, että etäpäivätoiminta ei korvaa aitoa, asumisyksikön ulkopuolella järjestettävää päivätoimintaa. Asumisyksiköiden nykyiset työntekijäresurssit on mitoitettu olettaen, että asukkaat ovat asumisyksikön ulkopuolella päivätoiminnassa. Siksi päivätoiminnan järjestämisessä – mikäli sitä toteutetaan etänä – tulee huomioida, että etäosallistumisen avustaminen näkyy myös yksiköiden resursseissa. Yksikköjen ulkopuolelle suuntautuva päivätoiminta on monelle vammaiselle henkilölle toimintakykyä ylläpitävää ja ainoa yksikön ulkopuolella tapahtuva aktiviteetti, joten sen mahdollistaminen on monelle elintärkeää. Vammaisneuvosto esittää huolen vammaisten yksilöllisten tarpeiden toteutumisesta: soveltuvuus tulee aina arvioida yksilöllisesti. (VN) 	<p>YT, JHL TSV MPV VPKV KTJ VN</p>
<p>Liikkuvat palvelut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkuvien asiakkaan luo menevien palveluiden lisääntyessä tulee huomioida myös riittävät henkilöstöresurssit työturvallisuuden näkökulmasta (mm. yksintyöskentelyä asiakkaan luona tulee rajata). (YT, JHL) • Liikkuviin palveluihin panostaminen on asiakasnäkökulmasta katsottuna oleellista, sillä työntekijä tulee asiakkaan luokse, asiakkaan omaan elinympäristöön. Tässä on kuitenkin tarpeen myös huomioida työntekijöiden työhyvinvointi oman työn suunnittelun, työn tekemisen välineiden sekä työturvallisuuden näkökulmista. Toivomme, että vammaisten päivä- ja työtoimintaa sekä vammaissosiaalityötä tekevät työntekijät ovat aidosti mukana liikkuvien palveluiden kehittämisessä (VPKV) 	<p>YT, JHL VPKV</p>

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (5/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten ihmisten työllistymisen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Valiokunta korostaa työkykyisten ohjaamista ja tukemista pysyviin työsuhteisiin. Tässä mahdolliseksi keinoiksi nähdään tiedon lisäämisen merkitys osatyökykyisten työllistämässä sekä yhteistyö kuntien ja TE-palveluiden kanssa. Näiden lisäksi työllisyysmahdollisuuksia lisäävät verkostoituminen, avoimille työmarkkinoille ohjaaminen, ohjauskoulutuksen organisointi ja koordinointi. Hyvinvointialueella voitaisiin myös selvittää oman koulutusohjelman luomista vammaisille, mikä sisältäisi räätälöityä ohjelmaa oppilaitosten kanssa. (TSV) Päivä- ja työtoiminnan selvityksessä olisi ollut erinomainen tilaisuus arvioida ja esittää vammaisten ihmisten työllistymiseen liittyviä mahdollisuuksia. Monilla vammaisilla henkilöillä, myös kehitysvammaisilla ja erityistä tukea tarvitsevilla henkilöillä, on koulutuksen kautta mahdollisuus joko osa- tai kokoaikaiseen työllistymiseen tai vaihtoehtoisesti työelämään osallistumiseen pienemmällä panoksella. Työllistymisen parantuminen antaisi yksilöille merkityksellistä tekemistä ja parantaisi henkilökohtaista taloutta sekä loisi merkityksellisiä sosiaalisia suhteita. Se jättäisi tilaa paremmin myös päivä- ja työtoiminnan kehittämiseen. Hyvinvointialueen tulee itse etsiä aktiivisesti potentiaalisia yrityksiä, jotka voisivat tarjota työntekemisen mahdollisuuksia eri muodoissa (MPV) Vammaisten tukiasumisen lisääminen on ensisijainen tavoite ja se pitää yhteensovittaa työmahdollisuuksien kanssa. Osatyökykyisten työllistäminen on ensisijaisen tärkeää sekä inhimillisestä, yksilöllisestä että yhteiskuntavastuun näkökulmista. Tämän osalta hyvinvointi-alueen, vammaisneuvoston, TE-toimistojen, yritysten ja vammaisjärjestöjen tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä. (VN) 	TSV MPV VN
Yksilöllinen palvelu, yhdenvertaisuus ja itsemäärämisoikeutta kunnioitettava	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan itsemäärämisoikeutta tulee kunnioittaa kaikissa tilanteissa. Henkilökohtaista budjetointia tulee kehittää ja tarjota räätälöityjä palveluita sellaisille asiakkaille, joille päivätoiminta ei ole mielekkäin tai sopivin muoto. (TSV) Monipalveluvaliokunta edellyttää, että Pirkanmaan hyvinvointialue noudattaa tarkoin YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yleissopimusta ja siihen perustuvia vammaisyleiskomitean suosituksia. Yksilöiden tahtoa on kuunneltava kaikissa tilanteissa eikä esimerkiksi pakkosiirtoihin saa mennä.. (MPV) Esimerkiksi suunnitelma siitä, että linkitetään digipalveluiden avulla asuminen ja päiväaikainen toiminta toisiinsa, ei ole yksilöllinen tapa toteuttaa palveluita. Tällä tavalla toteutetut palvelut rajoittavat yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskuntaan. Sellainen toiminta ei tue itsenäistä elämää eikä itsemäärämisoikeutta. Fyysiseen työ- tai päivätoimintaan osallistumista ei voi korvata itsenäisellä digiosallistumisella. Jokaisella on oltava oikeus sosiaalisuuteen, yhteyteen, työkavereihin. (MPV) Vammaisneuvosto toteaa, että kehitysvammaisten päivätoiminta on lakisääteistä palvelua ja sen tulisi perustua yksilöllisiin tarpeisiin. Päivä- ja työtoiminta on keskeinen, ja usein ainoa osa vammaisten henkilöiden osallistumisessa yhteiskuntaan. Palvelut ovat lakiin perustuvia ja YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen mukaisia vammaisen henkilön oikeuksia. (VN) 	TSV MPV VN

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (6/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Työ- ja päivätoiminnan vaikutukset asumispalveluihin	<ul style="list-style-type: none"> Selvityksessä esitetyillä muutoksilla on myös vaikutuksia asumispalveluiden toimintaan sekä monien sidosryhmien toimintaan. Lisäksi työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden avustajien saatavuus tulee turvata myös muuttuvassa tilanteessa. Mikäli avustajia ei työvuoroon saada, kasvaa muiden työntekijöiden työkuorma. (YT, SuPer + Tehy) Myös selvityksessä todetaan, että työ- ja päivätoiminta on kiinteästi sidoksissa asumisyksikköjen toimintaan. Tämä tulee ottaa huomioon jatkovalmistelussa. (VN) 	YT, SuPer + Tehy VN
Asiakaslähtöisyyden huomioiminen valmistelussa	<ul style="list-style-type: none"> Päivä- ja työtoiminnan tarkoituksena on lisätä vammaisten osallisuutta yhteiskunnassa. Tästä syystä ehdotamme henkilöstöedustuksen lisäksi osallistamaan myös selvityksen kohteena olevien yksiköiden ja toimintojen asiakkaat mukaan muutoksen valmisteluun, kommentointiin ja vaikutusten arviointiin. (YT, SuPer + Tehy) Erityisen tarkasti tulisi arvioida ja selvittää vammaisten henkilöiden tarpeita sekä myös heidän läheistensä näkemyksiä ohjelman perustaksi. (MPV) Asiakasnäkökulma puuttuu vammaisten päivä- ja työtoiminnan selvityksestä kokonaan. Vammaisneuvosto toteaa, että jatkossa sekä asiakkaiden tarpeet ja toiveet että vammaisneuvoston asiantuntijuus tulee ottaa huomioon toimintaa suunniteltaessa. Jatkossa vammaisilla henkilöillä itsellään, heidän edunvalvojillaan ja hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimillä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa vammaisia ja muita erityisryhmiä koskevassa päätöksenteossa (https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611 laki hyvinvointialueesta § 32). Vammaisneuvosto toivoo myös, että jatkossa kommenttien sijaan siltä pyydetään lausuntoja. (VN) Ennen kaikkea päivätoiminta tulisi järjestää siten, että muutokset kehitysvammaisten ja autistien päivä-toiminnassa voidaan minimoida (VN) Kustannuksien säästö ei saa olla ainoa peruste vammaisten henkilöiden päivätoiminnan muutoksille ja/tai toiminnan vähentämiselle. Toiminnan kehittämisen/ muuttamisen tulee olla asiakkaiden tarpeisiin ja lainsäädäntöön perustuvaa (YK:n vammaisyleissopimus). (VN) Henkilökunnan saatavuus ja hyvinvointialueen taloudellinen tilanne eivät voi olla peruste päivä- ja työtoiminnan muutoksille. Lähtökohtana tulee olla vammaisten henkilöiden yksilölliset tarpeet ja lakisääteisten palveluiden tuottamisen velvollisuus. (VN) 	YT, SuPer + Tehy MPV VN
Tilaratkaisuja tulee kehittää yhdessä kuntien kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Tilaratkaisuja tulee kehittää yhdessä kuntien kanssa (TSV) Kiinnitetään huomiota yhteistyöhön kuntien kanssa asumisen ratkaisuja luotaessa. (KTJ) 	TSV KTJ
Henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto	<ul style="list-style-type: none"> Eri kunnissa on käytetty henkilökohtaisen budjetoinnin mahdollisuuksia yksilöllisen, vammaisen henkilön tarpeisiin soveltuvan päivätoiminnan järjestämiseen. Monipalveluvaliokunta esittää, että Pirkanmaan hyvinvointialue ottaa VAPA2035-ohjelmassa käyttöön henkilökohtaisen budjetoinnin järjestämisen tapana ja sillä tavalla pyrkii vastaamaan paremmin vammaisten henkilöiden päivätoimintaa koskeviin tarpeisiin sekä luo tilaa oman kiinteissä tiloissa tapahtuvan toiminnan kehittämiselle. Tästä järjestämisen tavasta on saatu hyviä, myönteisiä kokemuksia. (MPV) 	MPV

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (7/7)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Viestintä, arviointi ja raportointi	<ul style="list-style-type: none">Välitavoitteiden toteuttaminen ja suunnitelmien päivittäminen tarpeen mukaan on syytä määritellä tarkemmin, jotta selvityksessä mainittu vaikutusten arviointi ei olisi epäsäännöllistä tai kiinni yksittäisten työntekijöiden aktiivisuudesta. Vuonna 2024 vammaispalvelulain valmisteluun liittyen Pirkanmaan hyvinvointialueen on jatkossakin tuotava osaltaan tiedoksi omaa ennakkovaikutusten arviointiaan esimerkiksi uusista asiakasryhmistä subjektiivisine oikeuksineen palveluihin. (VPKV)Palveluiden saatavuus alueilla, joissa tehdään muutoksia, tulee kuvata ajantasaisesti. (HJ)Muutoksista tulee viestiä henkilöstölle ja palveluiden käyttäjille mahdollisimman ajantasaisesti. (HJ)selvitykseen tulisi sisällyttää suunnitelma siitä, miten muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan. (ALJ)	VPKV HJ ALJ
Yleiset kommentit selvityksestä	<ul style="list-style-type: none">Monipalveluvaliokunta piti aiemmassa lausunnossaan vammaisten henkilöiden asumisselvitystä keskeneräisenä. Sama yleisvaikutelma muodostuu myös käsillä olevasta selvityksestä. Toivomme perusteellisempaa valmistelua lopulliselle ohjelmalle. (MPV)Pidämme suurimpana puutteena sitä, että tässä selvityksessä ei arvioida lainkaan päivä- ja työtoiminnan piirissä olevien vammaisten henkilöiden palveluun liittyviä tarpeita eikä toisen asteen koulutuksesta tulevaisuudessa näiden toimintojen piiriin tai työhön siirtyvien vammaisten henkilöiden taitoja ja toimintakykyä tai kokonaisuuteen liittyviä odotuksia. Päin vastoin selvityksessä korostuvat palveluverkon leikkauksiin ja taloudellisiin säästöihin liittyvät näkökohdat. Tämä näkyy kaikkein selvimmin selvityksen ensimmäisessä diassa, jossa verrataan erittelemättä Pirkanmaan hyvinvointialueen kustannuksia Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueiden vastaaviin kustannuksiin. Näin pienen väestöryhmän kohdalla olisi valitustakin näkökulmasta pitänyt hakea eritellympää tietoa. Puhumattakaan ko. toimintoihin osallistuvien vammaisten henkilöiden avun ja tuen tarpeista sekä toimintakyvystä. Valittu näkökulma herättää kysymyksen, eikö ihminen olekaan tärkein Pirkanmaan hyvinvointialueen strategisissa päätöksissä. Toimipisteverkon karsiminen työ- ja asiakasturvallisuuden vetoamalla tuntuu erikoiselta. Mikä laajemmassa verkossa aiheuttaa vaaraa? Entä kuinka hallitaan isompiin yksiköihin (enemmän väkeä) liittyviä riskejä? Jos suunnitelmilla tavoitellaan rahallisia säästöjä, on syytä olla siinä asiassa rehellinen. (MPV)Vammaisneuvosto muistuttaa, että Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen strateginen kärkiteema on 'Tärkeintä on ihminen' ja toinen 'Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut'. Palvelulupauksessa luvataan, että kaikkien pirkanmaalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta pidetään yhdessä huolta. "Tuemme sinua elämäsi käännekohtissa. Kohtaamme sinut inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti. Työmme perustuu parhaaseen osaamiseen ja tutkittuun tietoon. Olemme sinua varten, elämän vuoksi." (VN)Vammaisneuvosto muistuttaa vammaispalveluja niiden palvelulupauksesta ja sen toteuttamisesta: 1. Olen yhdenvertainen hyvinvointialueen asukas nyt ja tulevaisuudessa. 2. Olen oman elämäni asiantuntija. 3. Hyvinvointialueeni on esteetön ja saavutettava. 4. Yksilölliset tarpeeni huomioidaan ja minua kuullaan kommunikaatiotavastani riippumatta. 5. Saan ammattitaitoiset ja osallisuuttani tukevat palvelut läheltä. 6. Osallistumiseni palveluiden kehittämiseen mahdollistetaan. (VN)Sellaiset palvelut, joiden toteuttamiseen ei löydy palveluntuottajaa, tulee toteuttaa hyvinvointialueen omana toimintana. Järjestämisvastuu on pysyvä velvoite. (VN)	MPV VN VN

Huomioidaan valmisteluprosessissa (1/1)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Toimipisteiden sijainti	<ul style="list-style-type: none">Selvityksessä ei ole otettu kantaa, miten ja mihin kaikkia yhdisteltäviä toimipisteitä sijoiteltaisiin. Mikäli toimipisteitä yhdistetään ja kokoa kasvatetaan, tulee tilojen olla tarkoituksenmukaiset sekä niissä on voitava järjestää toimintaa häiriöttä pienemmissä ryhmissä. (YT, SuPer + Tehy)	YT, SuPer + Tehy

Vammaissosiaalityö

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Huomioitu valmistelussa (1/1)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Yleiset kommentit selvityksestä	<ul style="list-style-type: none">• Monipalveluvaliokunta pitää tärkeänä selvityksen linjausta siitä, että vammaissosiaalityöntekijät jalkautuvat vammaisten henkilöiden elämänpiiriin ja toimintaympäristöihin. Näin toimien syntyy parempaa ymmärrystä päätösten perustaksi. (MPV)• Vammaissosiaalityön resurssien tasoittaminen on hyvä lähtökohta uudistuksessa. (HJ)	MPV HJ

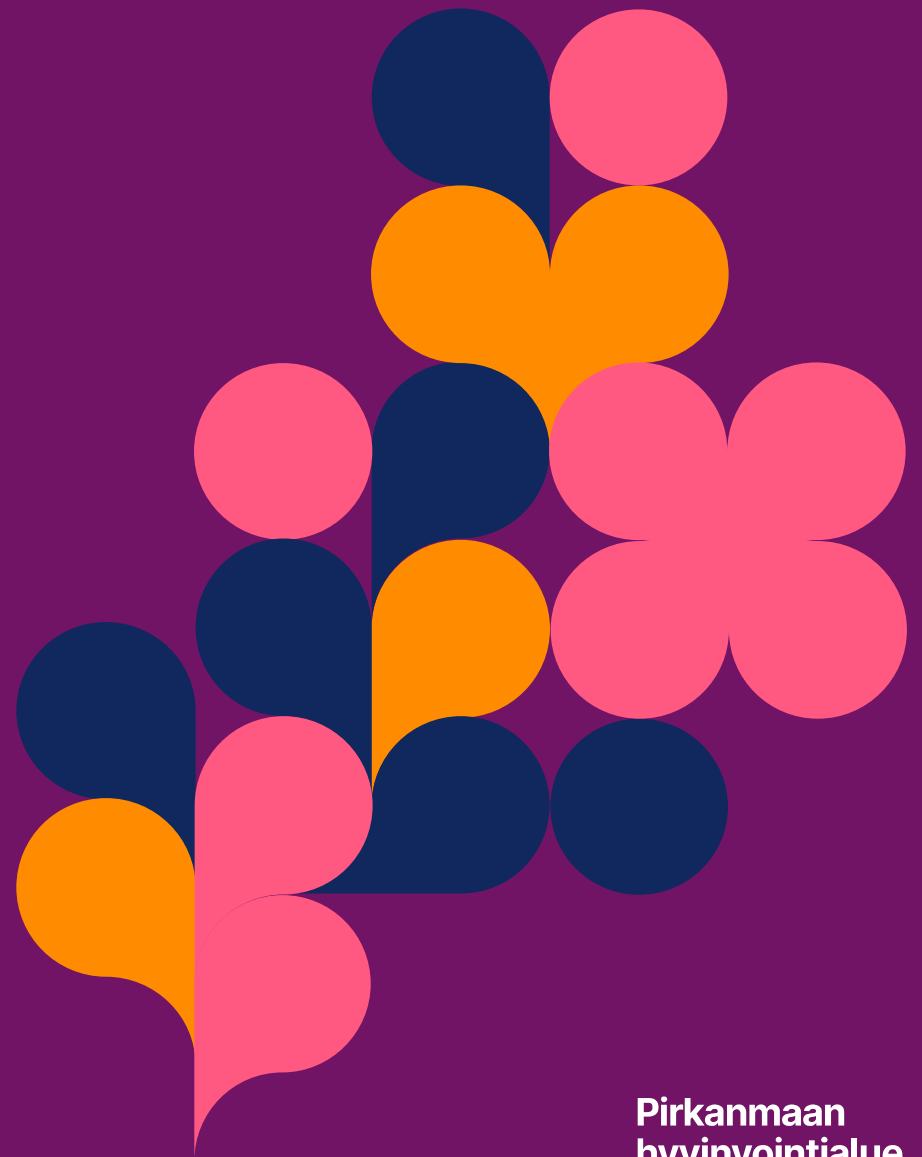
Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (1/2)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Yksilöllisen palvelun varmistaminen ja itsemäärämisoikeuden ja muiden oikeuksien toteutuminen	<ul style="list-style-type: none">• Jokaiselle asiakkaalle tulee tehdä laaja palvelutarpeen arvio. Hoitopolkujen tulisi olla katkeamattomia, etenkin kun moni kuuluu palveluiden piiriin syntymästä alkaen (TSV)• Vammaissosiaalityössä on kiinnitettävä erityishuomiota nuoriin, erityisammattipistoista valmistuviin ja heidän palveluihinsa. (TSV)• Haluamme korostaa vammaissosiaalityöhön kuuluvan yksilöllisen harkinnan tärkeyttä kussakin päätöksessä. Päätöksenteon ja siihen kuuluvan harkintavallan tulee tukea vammaisen henkilön itsemäärämisoikeutta. Vammaisen henkilön osallisuuteen ja oikeudelliseen asemaan liittyy vammaissosiaalityössä jännitteitä. Vammaisilla henkilöillä on usein tiedollista epäsymmetriaa suhteessa henkilökuntaan, millä tarkoitetaan sitä, että viranhaltijoilla ja päätöksentekijöillä on vammaiseen henkilöön verrattuna enemmän tietoa hallussaan. Hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen perusteella ei kannata tehdä lyhytnäköisiä päätöksiä. (MPV)• Vammaisen henkilön kannalta henkilöstön vaihtuvuus on hankalaa. Jokaisella vammaisella henkilöllä on oikeus omaan sosiaalityöntekijään, joka tuntee asiakkaan ja hänen tilanteensa. Siksi vammaistyön henkilöstön pitovoimaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. (VN)• Vammaissosiaalityön vaikuttavuutta ja asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista tulee arvioida ja seurata säännöllisesti esimerkiksi oikaisuvaatimusten määrän seurannalla, asiakastytyväisyyskyselyillä ja palvelusuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä. Näillä saadaan tarpeellista tietoa palvelulupauksen toteutumisesta, palvelujen toteutumisesta ja vastaamisesta vammaisten henkilöiden palvelutarpeisiin. (VN)• Vammaissosiaalityössä on jokaisessa yksikössä muistettava, että asiakkaalla on aina oikeus saada hakemastaan palvelusta kirjallinen, valituskelpoinen päätös. On varmistettava, että asiakastyössä olevat sosiaalityöntekijät osaavat ohjeistaa asiakkaita tässä oikeudessa. (VN)	TSV MPV VN

Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (2/2)

Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Henkilöstön pito- ja vetovoiman turvaaminen	<ul style="list-style-type: none">Työnantajan esitys keskittää vammaissosiaalityön toimipisteitä puoleen nykyisestä voi aiheuttaa työntekijöiden saatavuudessa ja töihin sitoutumisessa haasteita. Työskentelypaikan muuttuminen aiheuttaa myös vammaissosiaalityössä aikaisemmin mainittuja haasteita. Rekrytointihaasteet ja nykyisten työhönsä sitoutuneiden työntekijöiden pysyminen palveluksessa on ensiarvoisen tärkeää myös muutoksessa. (YT, SuPer + Tehy)Sosiaalihuollon ammatillaisen valassa todetaan mm.: <i>"Sitoudun ihmisyyden kunnioittamiseen. Puolustan asiakkaani ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa. Ammattitoimintani päämääränä on sosiaalisen toimintakyvyn, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin lisääminen."</i> (Sosiaalialan ammattieettinen vala Talentia) Vammaissosiaalityöntekijän tulee voida tehdä työtään ammattieettisesti ja lain puitteissa. Hyvinvointialueen tehtävä työnantajana on asiakkaan oikeuksien toteutumisen lisäksi tukea vammaissektorin työntekijöiden työssä jaksamista. Huomiota tulee kiinnittää henkilökunnan saatavuuden lisäksi pito- ja vetovoimaa parantaviin toimenpiteisiin, alan työhyvinvointiin ja palkkaukseen. Vammaisneuvosto pyytää hyvinvointialuetta miettimään aktiivisesti, miten henkilökuntaa voidaan saada jatkossa töihin vammaissektorille. Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys on ensiarvoisen tärkeää vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin kannalta. (VN)	YT, SuPer + They VN
Työntekijälähtöinen etä- ja liikkuva työ	<ul style="list-style-type: none">Vammaissosiaalityöstä merkittävä osa on toteutettavissa myös etätöinä, jonka lisäksi asiakastapaamisia hoidetaan liikkuvasti asiakkaiden luona kotikäynteinä. Työntekijälähtöinen etätöiden ja liikkuvan työn yhdistäminen vähentää pidentyviä työmatkoja. (YT, SuPer + Tehy)	YT, SuPer + Tehy

Kiitos.

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**